

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 36.

Måndagen den 3 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 5 protokollsutdrag för den 1 Maj och protokollet för den 21 April.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående äktenskaps afslutande i visst fall inför borgerlig myndighet.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 1 Maj bordlagda Utlåtanden och Memorial N:is 46, 52, 53 och 54; hvarefter beslöts, att dessa ärenden skulle sättas nederst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 16, angående tullbevillningen.

2:dra punkten.

Tullen & Album.

Herr Bennich: Det är icke min afsigt att begära proposition på något annat än bifall till Utskottets förslag i afseende å denna jemförelsevis obetydliga artikel, men jag kan icke underlåta att vid början af behandlingen utaf sjelfva tullsatserna fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att den utjemning af tullafgifterna, som blifvit af Utskottet föreslagen, i sjelfva verket går ut på att här höja en redan mycket hög afgift. Den å album nu lagda tull uppgår ofta till 60 å 70 procent af varans värde och utgör 40 öre per skålpund, motsvarande 94,1 öre per kilogram. Nu har Utskottet icke nöjt sig med att godkänna Kongl. Maj:ts förslag om att bestämma denna

Tullen å Album. tullsats till 94 öre per kilogram, utan utjemnat den till en krona, (Forts.) hvaraf följer att tullen på album blir ännu några procent högre än förut i förhållande till varuvärdet. Det finnes ledamöter inom Riksdagen och särskildt i denna Kammare, som blifvit mycket hänfödda af den nya tulltaxan i Tyskland, hvilken anses vara mycket protektionistisk samt följaktligen tillfredsställande. Denna taxa sätter emellertid tullen för album allenast till $4\frac{1}{2}$ à 9 öre för svenskt skålpund, under det vi hafva 40 öre och således från 400—800 procent högre afgift än den genom sista tullrevisionen i Tyskland bestämda, och ändock föreslår Utskottet en ytterligare förhöjning af denna tullsats. Det synes mig, som om intet rimligt skäl skulle kunna finnas för ett sådant åtgörande, och det så mycket mindre som, om man ser på den tullafgift, Utskottet sedermera föreslår för varor, som med album äro närmast jemförliga, nemligen bokpermar samt lackerade papp- och pappersarbeten, man finner, att den blifvit föreslagen till allenast 60 öre per kilogram.

Jag har velat härfpå fästa uppmärksamheten, på det Herrarne må finna, att vår tulltaxa redan är så protektionistisk och skyddande för våra handtverkerier, att något ytterligare steg i den riktningen ingalunda är behöfligt. Men, som sagdt, jag gör icke något yrkande, emedan jag ej vill föranleda gemensamma voteringar, då frågan icke är af större vigt än denna.

Herr Stråle, Holdo: Efter jag haft den äran att på en afdelning inom Bevillnings-Utskottet med den siste värde talaren deltaga i behandlingen af tullsatsen för denna artikel, tillåter jag mig upplysa, att, såvidt jag kan erinra mig, han hvarken der eller i Utskottet gjorde någon invändning mot den här ifrågasatta tullförhöjningen. Han har icke heller reserverat sig mot Utskottets beslut och med afseende å allt detta kan jag icke undertrycka min öfverraskning vid att höra honom yttra sig så, som han nyss gjorde. För öfrigt tror jag icke, att man kan åberopa, att denna artikel kan tjena till brödföda för den fattige arbetaren, utan snarare kan räknas till lyxartiklar, och talaren har i Utskottet varit med om icke oväsentliga förhöjningar af tullafgifterna å dylikt kram. Jag upprepar därför, att det var oväntadt höra talarens yttrande, men då han icke framstälde något yrkande, vill jag nu inskränka mig till att anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölles.

3:dje och 4:de punkterna.

Bifölles.

5:te punkten.

Herr Stråle, Holdo: Jag har tillåtit mig att reservera mig *Tullen å Band.* mot Utskottets förslag att framställa alternativa tullsatsar, för den händelse nemligen att den franska traktaten skulle komma att än vidare förlängas. Vid ett föregående sammanträde i Kammaran yttrade Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet sig mot dessa alternativa tullsatsar. Jag ansåg icke då lämpligt att närmare ingå på frågan, men jag antydde, att jag var af motsatt åsigt mot honom, ehuru jag kom till samma resultat. Inom Utskottet har jag, som sagdt, bestridt framläggandet af förslaget om de alternativa tullsatserna och jag har i min reservation mot Utskottets betänkande utvecklat mina skäl därför, men det må tillåtas mig att äfven nu med några ord beröra denna fråga.

Man brukar visserligen ofta nog säga, att en fråga är så vigtig, att man icke kan underlåta att derom yttra sig, men, om äfven någon gång detta uttryck missbrukas, vågar jag dock påstå, att det här skulle vara fullt befogadt; ty bland alla frågor, som förekomma i en lagstiftande församling, torde väl de vara bland de vigtigaste, då man fattar beslut, hvars följder kunna räcka genom decennier, utan att den lagstiftande församlingen kan — hvad helst än inträffar — ändra ett sådant beslut. Efter min uppfattning står här för dörren något dylikt, om nemligen Riksdagen har för afsigt att nu på förhand afsäga sig all sjelfbestämningsrätt i afseende på sina tullafgifter eller de inkomster, som genom tullen beredas landet. Det är kanske mer vanligt än lofligt att, då man i Kamraren har ordet, åberopa hvad i tryckta skrifter förekommer; men jag kan dock icke underlåta att här uppläsa några ord ur »Nordisk tidskrift för vetenskap, konst och industri» för år 1879. Der säger en ärad författare i 8:de häftet för sagda år: »Sålunda har ju obestriddligen i traktaternas stadgande om tullsatsernas belopp förefunnits ett band på de kontraherande staternas frihet, som under vissa förhållanden kunnat blifva af mycket ömtålig natur. I länder som behöfva ökade statsinkomster» — och för min del vågar jag påstå, att Sverige befinner sig i den kategorien, att landet behöfver ökade statsinkomster — »händer det lätt, att dylika förbindelser komma i strid med det rent finansiella intresset, och vid en sådan konflikt, hvaruti nationalkänslan så gerna tager liflig del, får vanligen begäret efter sjelfbestämningsrätt öfverhanden öfver alla andra hänsyn.» Jag har lagt märke till dessa, efter min uppfattning, ganska väl sagda ord, att sjelfbestämningsrätten är en vigtig faktor i denna fråga, och om jag har rätt i min uppfattning, att Sverige är bland de länder, som behöfva ökade skatteinkomster, så har jag också rätt deri, att vi icke under några vilkor böra genom att lemna vårt medgifvande till en blifvande traktat afsäga oss vår sjelfbestämningsrätt för vare sig tio, tolf år eller någon annan viss tidsperiod. Det är så många omständigheter, som äro bestämmande i afseende å frågan om förlängning eller förnyande af den franska traktaten, att det må förlåtas hvar och en att han försöker att med vaket med-

Tullen å Band. vetande sätta sig in i frågan. Dervid framställer sig ganska naturligt detta spörsmål: är det jemnt spel, då vi afsluta en traktat med Frankrike eller icke? Jag finner hos den af mig nyss åberopade författaren ett yttrande, som klargör denna fråga. Då år 1875 var fråga om, att traktaten skulle af Frankrike uppsägas, hördes deröfver femtiofem handelskamrar och tjugufyra manufakturkamrar, summa sjuttionio, af hvilka sextiotvå uttalade sig för en förlängning af traktaten, i det de såsom slutligt skäl framhöllo den obestridliga sanningen, att konventionerna i synnerhet måste anses gynsamma för de industrielt mest utvecklade länderna, till hvilka med skäl Frankrike kunde hänföras; hvarjemte den erfarenhet som vunnits, när Förenta Staterna på en gång genom en hastig öfvergång till en prohibitiv tulltaxa utestängde den franska industrin från sin marknad, syntes för de fleste ådagalägga vigten af att, såvidt möjligt, genom konventioner betrygga de franska manufaktur-alsternas afsättning å utländsk marknad. — Af detta, som jag antager vara riktigt återgifvet, kan jag för min del icke draga annan slutsats än att Frankrike genom konventionen vill hafva Sverige till afsättningsort för sina industrialster. Jag behöfver icke i Herrarnes minne återkalla hvilka Frankrikes industrialster äro, utan kan derföretan påstå, att knappast något af dem i vårt land kan räknas till nödvändighetsvaror. Nu har man sagt: hvad gör det, om vi öppna våra hamnar för Frankrikes lyxartiklar, då det finnes andra industrier i vårt land som hafva Frankrike till afsättningsort? Men jag säger, att man icke bör klappa det hvita barnet så att man glömmet det svarta. Man må gynna svensk och i synnerhet norsk sjöfart, man må tro sig gynna exporten till Frankrike af trä och jern, men åtminstone bör man äfven noga taga reda på andra med denna sjöfart och export icke sammanhängande förhållanden. Jag ber få upplysa Kammaren derom, att inom den afdelning af Utskottet, der jag har plats, jag fordrade att vi skulle inkalla trä- och jernexportörer samt sjöfartsidkare för att genom deras hörande bilda dem, som i likhet med mig äro okunnige om denna del af frågan, en föreställning om fördelarne för Sverige af den franska handelstraktaten. Denna fordran afslogs af majoriteten och frågan förföll. Jag omnämner detta derför, att Herrarne icke må förundra sig öfver, att, om vi å ena sidan veta, det Frankrike företrädesvis söker traktatens förnyande för att få sina lyxartiklar, sitt vin, sina bijouterivaror och sitt siden afsatta i vårt land, vi å andra sidan vilja hafva klart för oss, att traktaten är till öfvervägande fördel för vårt land. För min del tycker jag, att detta för hvar och en borde förefalla så naturligt, att man åtminstone skulle ursäktat oss, som icke äro sjöfartsidkare eller trä- och jernexportörer, att vi litet betänka oss, innan vi säga ja och amen till en förlängning af traktaten.

År 1875 voro, såsom jag nyss nämnde, af sjuttionio handels- och manufakturkamrar i Frankrike sextiotvå af den åsigt, att trak-

taterna borde förnyas för att åt Frankrikes industriartiklar bereda *Tullen å Band.*
den marknad, som blifvit för dem afstängd i Amerika. Men 1879 (Forts.)
hade en förändring inträdt och då förklarade icke mindre än sextio
af dessa kamrar sig icke nöjde med bestående förhållanden utan
fordrade större förmåner. Hvad innebär då denna fordran på större
förmåner? Jo, att deras lyxartiklar skola kunna vinna afsättning
till ännu billigare pris, och ännu lättare kunna öfversvämma
vårt land. Jag undrar om under sådana förhållanden det icke är
skäl att våra statsmän noga betänka sig, innan de skrifva under en
förlängning af traktaten, och jag skulle i detta hänseende kunna
åberopa en auktoritet, som, om ej i Sverige, åtminstone i Europa
gäller lika mycket som våra lagstiftare. Han heter Bismarck och
skrifver vid ett tillfälle: »Afslutande af något handelsfördrag med
konventionaltariff kan jag icke förorda, så länge ej frågan om revi-
sion af vår egen tariff funnit sin lösning». Det är just detta jag vå-
gat i min reservation föreslå, att vi skola bestämma vår tulltaxa obe-
roende af alla handelstraktat i världen, och om sedermera det må
finnas att våra små intressen böra vika för de större, hafva vi åt-
minstone något att köpslå om och hafva icke redan på förhand
afsagt oss alla fördelar.

Det kan hända, att jag nu sagt både för mycket och för litet,
men hvad jag vet är, att jag aldrig i hela mitt lif varit så allvar-
lig, som jag nu är, och att jag knappast någonsin har haft ordet i
en så viktig och allvarlig fråga som denna. Jag har kanske allt
för ofta här åberopat Medkammaren, men jag vågar dock erinra om
det beslut. Andra Kammaren förlidet år fattade, att icke någon för-
längning af den franska traktaten skulle få beslutas eller någon ny
traktat afslutas, utan att representationen blefve deröfver hörd. Jag
begär icke något annat, men därför att jag begär detta och att,
efter hvad äfven de ledamöter inom Utskottet, som voro af motsatt
åsiigt med mig, erkände, siden- och sammetsband äro lyxartiklar,
hvarpå tullen bör höjas, får jag anhålla, att Kammaren, utan hän-
syn till den franska traktatens möjliga förlängande eller förnyande,
vill åsätta artikeln: band, silkessammets- och helsiden-, en tullsats
af fem kronor per kilogram.

Friherre Klinckowström: På sätt den siste talaren ganska
rättigt anmärkte, är den fråga, som Kammaren nu går att afgöra,
af den allra största betydelse för framtiden. Den har blifvit in-
kastad på artikeln band, men berör, efter mitt förmenande, den
stora frågan, om vi skola gilla den franska traktatens fortvaro, ifall
Frankrike önskar vidhålla den, eller om vi med detta års slut skola
upsäga denna traktat, som enligt min åsiigt åstadkommit så mycket
ondt för våra näringar och vårt industriella arbete. När för snart
femton år sedan inom Sveriges dåvarande representation var fråga
om att antaga denna traktat, satte jag mig deremot på de skäl,
som af mig då androgos och som finnas antecknade i Riksdagens

Tullen å Band. protokoll. Jag har sedan dess med största sorgfällighet sökt sätta (Forts.) mig in i hithörande förhållanden, sökt skaffa mig underrättelse om, huru denna traktat i alla grenar af vårt näringslif verkat, och jag kan försäkra, att jag deraf endast blifvit befast i den öfvertygelse, att det vore en stor olycka för fäderneslandet, om den fortfarande komme att gälla. Det är på denna grund jag med full öfvertygelse kan säga mig hafva hoppats, att den franska traktaten skulle blifva för alltid begravnen och att vi åter skulle göra oss till herrar i vårt eget hus, så att vi kunde bestämma öfver våra tullsats, skydda Sveriges näringar, erhålla bidrag till betäckande af statens utgifter samt på ett rättvist och billigt sätt fördela tullbeskattnings tunga de olika skattdragande klasserna emellan.

Vid Kammarens sammanträde förliden Lördag, när frågan om tullbevillningen började handläggas, uppträdde Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet med ett yttrande rörande den franska traktaten. De åsichter, han dervid angaf såsom sina och, efter hvad jag, på grund deraf att han yttrade sig från statsrådsbänken, förmodar, äfven såsom regeringens, kan jag icke annat än i flerfaldiga afseenden beklaga. Han uttalade sin önskan, att de alternativa tullsatserna icke skulle komma i fråga, och så till vida är jag öfverens med honom, men han ville icke godkänna de af Utskottet föreslagna tullsats, som äro högre än de enligt franska traktaten nu gällande, vederbörligen evalverade, emedan han, för den händelse att de högre tullsatserna antogos, befarade, att traktaten icke skulle kunna komma att bestå, hvilket han ansåg vore en olycka, men jag för min del skulle betrakta såsom en stor lycka. Det skrämnskott, han vid samma tillfälle afsköt mot den sida, hvartill jag räknar mig, nemligen att, om vi skulle nödgas att i vår handelsrelation med Frankrike återgå till den s. k. generella tariffen för franska tulltaxebestämmelser, det skulle vara en ganska stor skada, enär dels importförbud dels i några fall ända till 100 procent högre tullsats än enligt den konventionella tariffen deraf skulle blifva en följd, förfelede helt och hållet sitt mål. Det är alldeles nödvändigt, för att få en riktig föreställning om betydelsen af den franska handelstraktaten och det inflytande den haft på våra svenska handelsförhållanden, att ingå i en närmare granskning af dess väsende, och det hade varit önskligt, om Herr Finansministern äfven i det fallet för Kammaren klarat begreppet om densamma, i stället för att tvärtom framställa farhågor, hvilka, när man kommer dem närmare på lifvet, liksom många andra spöken reduceras till stort ingenting. Jag har gjort mig mycken möda med att närmare undersöka, hvad betydelse den franska handelstraktaten haft å ena sidan för oss, med afseende å vår export till Frankrike, och å andra sidan för Frankrike, med afseende på dess till Sverige importerade varor. Jag vill icke besvära Herrarne med att omtala alla de sifferuppställningar, jag gjort, ty jag vet att Herrarne icke tycka om siffror, men nödvändigt är emellertid, att Kammaren genom framläggande af för-

hållanden inom större grupper af de importerade och de exporterade varorna lär känna traktatens betydelse för de båda länderna. I det fallet vill jag då först nämna, att af de många varor, traktaten upptager såsom tillåtet att under vissa förhållanden och vissa tulltaxebestämmelser importera till Frankrike, det är högst få, som Sverige verkligen exporterar och som äro af den betydelse, att det kan komma i fråga att öfver dem reflektera. Tullen å Band.
(Forts.)

Den mängd af artiklar, som den ifrågavarande traktaten uppräknar, då den talar om Sveriges *export* på Frankrike, är verkligen i ordets egentliga bemärkelse en lumbag. Det reducerar sig nemligen dertill, att Sverige, om man tager 1877 till utgångspunkt, exporterade varor för ett sammanlagdt värde af 24,942,570 kronor: men häraf representerade jernvarorna ett värde af 2,646,229 kronor, spannmål 2,766,147 kronor och trävaror 19,217,212 kronor. Om man alltså frånräknar dessa tre stora grupper af mera betydliga varuförsändelser, så återstår högst obetydligt af öfriga till Frankrike exporterade varor. Dessa senare gå alla tillsammans, qvastkäppar och viskor inbegripna, icke upp till större värde än omkring en half million kronor. Låtom oss således nu sysselsätta oss med Sveriges export på Frankrike, dess handelsrelationer med detta land och den fara, ett uppsägande af traktaten kan medföra, endast med afseende på de nu nämnda tre stora och egentligen betydande varugrupperna. — Hvad då först *jernvarorna* beträffar, så är det alldeles icke sanning, att för exporten deraf till Frankrike finnes något förbud i den generella tariffen. För stångjern, som i detta fall är utan jemförelse den betydligaste exportartikeln, innehåller denna tariff för 100 kilogram 12 francs 48 centimer och den konventionella taxan, som blifvit oss medgifven, 6 francs. Samma är förhållandet med plattjern, och hvad smältstycken beträffar, upptager den generella tariffen därför 7 francs 28 centimer och den konventionella taxan 4 francs 50 centimer. I den generella tariffen äro smältstycken från andra länder än Sverige egentligen prohiberade, men äfven der göres det undantag, att de få införas från Sverige till Frankrike för en taxa af 7 francs 78 centimer för 100 kilogram. Hvad beträffar de förslag, som upprättats med afseende på de nu nämnda jernartiklarna af såväl regeringen som den särskilda komité i Frankrike, hvars arbeten blifvit lagda på dervarande Kamrars bord och utgöra basen för de nu pågående öfverläggningarna i ämnet, så är tariffen för dessa artiklar i dem lika med den hittills gällande uti den konventionella tariffen.

Gå vi vidare till den dernäst mest betydande af våra exportartiklar på Frankrike eller *spannmålen*, bland hvilken hafren intager främsta rummet, så betingade utförseln deraf år 1877 ett värde af 2,766,147 kronor och 1878 uppgick hela spannmålexporten till 3,086,000 kronor. Dessa artiklar äro fria både i den generella och i den konventionella tariffen och någon förändring med afseende å dem är icke ifrågasatt hvarken från regeringens eller komiténs sida.

Tullen å Band.

(Forts.)

Sålunda återstår allenast en af de stora exportartiklarne på Frankrike, nemligen *trävaror*. Såsom jag nyss nämnde intaga dessa ett så betydande rum, att exporten deraf 1877 uppgick till ett värde af 19,217,212 kronor och 1878 till 15,620,000 kronor, hvilken minskning härrörde af bekanta orsaker. Dessa varor eller åtminstone det slags trävaror, som vi företrädesvis och utan jemförelse i största mängden exportera till Frankrike, äro såväl i den generella som i den konventionella tariffen fria från all tullafgift. Af bräder och plank, deraf exporten år 1877 uppgick till 17,390,000 kronor, är en del fri, nemligen sådana, som hafva en tjocklek af 80 millimeter, motsvarande ungefär våra tre-tumsplank, och allt som är af mindre tjocklek betalas med $6\frac{1}{4}$ centimer för 100 meter.

Då jag talade om jernvaror, glömde jag nämna *stål*, deraf till Frankrike exporterade beloppet dock år 1877 icke utgjorde mer än 141,565 centner. Det är sant, att enligt den generella tariffen skall därför betalas 37 francs 44 centimer, ja, i vissa fall ändå mera för 100 kilogram, under det att numera enligt den konventionella tariffen icke betalas mer än 9 francs, och om denna senare tariff upplörde, skulle alltså för denna artikel erläggas en nära fyra gånger så hög tullafgift; men det är också den enda artikel, med hvilken detta förhållande eger rum.

Bland trävaror återstår vidare en artikel, som plägar rubriceras såsom trä, nemligen *trämassa*. Jag vet icke, hur den rubriceras i den franska tulltariffen, och har gjort mig mycken möda att komma under fund dermed; men till och med en så i tullförfattningar och vårt exportväsende förfaren person som vår aktade och värdade Generaltulldirektör har derpå icke kunnat gifva svar. Emellertid tror jag, att det är 10 procent af värdet, som man därför skall erlägga i Frankrike, men kan icke påstå att denna uppgift är riktig. Af trämassa exporterades år 1877 till Frankrike för ett värde af 620,470 kronor.

Hvad vidare beträffar artikeln *tändstickor*, så är förhållandet dermed det, att, om den generella tariffen komme i vigör, vore denna export-artikel förbjuden; men nu drager den uti den konventionella tariffen en tull af 5 procent utaf värdet. I den senast föreslagna tariffen begär regeringen en tull af 12 francs för 100 kilogram och hvad utslaget härå blir, kan jag naturligtvis icke förutsäga.

Af hvad jag nu nämnt, torde Herrarne finna, att af dessa tre stora grupper, som innefatta nästan hela värdebeloppet af vår export, i det nemligen samtliga öfriga exporterade artiklar icke motsvara högre exportvärde än omkring 500,000 kronor, är det endast en artikel, nemligen *tändstickor*, som blefve förbjuden, om den generella tariffen skulle åter tillämpas, och möjligen äfven *trämassa*, och hvilken artikel, såsom jag nyss upplyste, icke är en oviktig export-artikel. Häraf framgår, att hvad Chefen för Finansdepartementet under Lördagens diskussion lät påskina angående den fara, vår export och våra handelsrelationer med Frankrike skulle löpa, om vi uppsade

eller underlåte att förlänga den franska traktaten, är helt enkelt *Tullen å Band.*
chimèrer och saknar all betydelse för vår betydligare export till (Forts.)
nämnda land.

Hvad *importen* af franska varor beträffar, så är det sanning, att denna i anseende till varornas antal och beskaffenhet varierar mycket mer, än hvad förhållandet är med vår export till Frankrike, äfven om man, såsom jag gjort i fråga om exporten, grupperar densamma i vissa större kategorier för att derigenom förenkla frågan. Den hufvudsakliga importen från Frankrike kan alltså sammanfattas inom följande gupper, deraf importen år 1877 uppgick till nedanstående belopp, nemligen:

	Värde.
Konserver, konfityrer, plommon och russin	394,558 kronor
Talg, oljor och oljekakor	427,286 »
Bomull	1,356,756 »
Brännvin och sprit samt likörer	1,034,328 »
Kaffe	603,625 »
Socker och sirap	2,149,980 »
Viner af alla slag	1,416,644 »

Sammanlägger jag värdet af dessa sju stora grupper af importerade varor, så utgör detta 7,383,177 kronor, under det att värdet af hela Sveriges import från Frankrike nämnda år icke utgjorde mer än 9,286,876 kronor, och alltså äro de väsentligaste importartiklarna inbegripna i dessa sju stora grupper.

Huru förhålla sig nu dessa grupper till den franska traktaten och den franska generella tulltaxan? Härvid märkes, att af de uppräknade artiklarna äro talg och oljekakor fria från tull här i landet; likaså bomull; i öfrigt erlägges i tull för konserver 16 öre, konfityrer 20 öre, plommon 8 öre och russin 10 öre; brännvin och sprit draga så många olika tullar, att jag nu icke kan uppgifva dem alla, utan att allt för mycket gå in i detaljer; men säkert är, att de utgöra en af de mest väsentliga importartiklarna i afseende å handelstraktaten. Att kaffe drager tull, har sin orsak uti statens behof af inkomst, och hvad socker beträffar, så är större delen af det, som hit importeras från Frankrike, raffineradt socker, som drager mer än 2,100,000 kronor om året ur landet. Viner är också en artikel, på hvilken Frankrike skördar den största vinsten och som vi envist söka göra ett slags *monopol* på här i landet, till förfång för importen från andra främmande länder.

Vi se alltså, att, hvad importen från Frankrike beträffar, någon fara icke förefinnes af en uppsägelse af den franska traktaten, utan att sådant tvärtom skulle lända till fördel för oss, enär redan senaste Riksdag bestämde en betydligt högre tull på franska viner, och jag tror, att derigenom skulle skänkas landets statsmakter ett medel af vid behof reglera våra handelsförhållanden, hvilket omöjliggöres, om vi lemna ifrån oss detta för tio à tolf år i sänder, såsom hittills egt

Tullen å Band. rum. Detta är, om jag får begagna en liknelse, detsamma, som om (Forts.) en rik man, som har ett stort hushåll, skulle läsa in sina tillgångar i en kassakista och skicka nyckeln ut i främmande land.

Ser man på Sveriges export och import i förhållande till Frankrike under tiden före den franska traktatens avslutande och jmför denna med exporten och importen efter traktatens trädande i kraft, så finner man visserligen, att före nämnde tidpunkt vår import och export utvisade små värdebelopp, evalverade i pengar, och att den nuvarande deremot visar en ofantligt stor tillväxt; men jag anser detta icke vara rätta sättet att gå till väga för bedömande af nyttan af stora handelsförbindelser, som den franska traktaten föranlett.

Jag tror det rigtiga är att söka upplysning derom, huruvida importen från detta land, jmförd med exporten från Sverige till detsamma, visar sig fördelaktig, hvad värdenas inbördes förhållanden beträffar; och då finna Herrarne, att under de sju år, som föregingo den franska traktatens ingående, vår export visar ett öfverskott öfver importen på Frankrike exempelvis 1858 på nära 4½ millioner, så att vår export var 4½ gånger större än vår import från Frankrike; 1859 visar sig exportens öfverskott öfver importen nära 3½ gånger större; och så hela vägen ända till 1864, som utvisar ett importbelopp från Frankrike af 2,261,000 kronor, då vår export på detta land utgjorde 9,450,000 kronor; det är således mera än fyradubbelt den import af franska varor, som vi mottogo i våra hem. För att vinna exaktare kännedom om dessa vigtiga förhållanden får jag nämna, att

	Sveriges import från Frankrike kronor	Sveriges export till Frankrike kronor
år 1858 utgjorde	1,091,000.	5,561,000.
» 1859 »	2,374,000.	7,679,000.
» 1860 »	1,792,000.	7,705,000.
» 1861 »	1,503,000.	10,429,000.
» 1862 »	1,845,000.	9,801,000.
» 1863 »	2,570,000.	9,424,000.
» 1864 »	2,261,000.	9,405,000.

Huru förhåller det sig under de senare åren af den så mycket beprisade franska handelstraktaten? Jo, under de senare åren hafva vi, exempelvis 1873, importerat franska varor för nio millioner och exporterat för nitton millioner; 1875 utgjorde importen tio millioner, exporten åter tjugufyra millioner; 1877 var importen nio millioner och exporten ungefär tjugufyra millioner.

Eller för att likasom nyss ofvan vinna exaktare kännedom om dessa totala export- och importvärden i våra handelsrelationer med Frankrike må här nämnas, att efter handelstraktatens avslutande utgjorde:

	Sveriges import från Frankrike kronor	Sveriges export till Frankrike kronor
år 1873:	9,367,000.	19,189,000.
» 1874:	10,738,000.	19,806,000.
» 1875:	10,129,000.	24,687,000.
» 1876:	11,601,000.	25,335,000.
» 1877:	9,287,000.	24,943,000.
» 1878:	8,013,000.	26,001,000.

Tullen å Band.
(Forts.)

Herrarne se, huru dessa stora absoluta värdebelopp mellan import och export ställa sig vida mindre fördelaktigt för Sverige och våra handelsförhållanden, än om man jemför förhållandena före den franska handelstraktatens ingående. Och jag vill särskildt nämna, emedan mina motståndare ofta framhålla, att det är jernhandeln och jernexporten på Frankrike, som är så vigtig för oss, att vi derför skulle i det längsta hålla på den franska traktaten, att år 1865, således snart sagt innan den franska traktaten hunnit göra tillbörlig verkan, vi exporterade 216,473 centner stångjern, under det att vi år 1877, med den franska traktaten, icke hunno upp till högre belopp än 240,601 centner. Då kunna Herrarne lätt finna, att icke åtminstone den franska handelstraktaten verkat så ofantligt till höjande af vår export på Frankrike af den ifrågavarande exportartikeln. Och samma är förhållandet hela vägen sedan. Jag vill icke trötta Herrarne med anförande af en hop siffror, men jag vill särskilt nämna, rörande vår jernexport på Frankrike, en sak, som sannolikt är fullkomligt känd för alla dem af Kammarens ledamöter, hvilka sysselsatt sig med hithörande frågor, nemligen att den moderata tull af sex francs per 100 kilogram, som för närvarande är vårt stångjern och plattjern åsatt i Frankrike, icke behöfver betalas af jernexportören, om han tillhandlar sig den så kallade »*acquits à caution*», som lemnar tillfälle att för en vida mindre liquid eller ett vida mindre pris erhålla rättighet att införa de ifrågavarande jernvarorna. Dessa *acquits à caution* betalades 1864 med 2 à 2,25 francs per 100 kilogram. 1870 utfärdade regeringen ett dekret, som betydligt försvårade dessa »*acquits*» erhållande; men icke vidare, än att de år 1872 stodo till ett pris per 100 kilogram af 2,50 francs; år 1873 till 2,50 francs à 3,50 francs, år 1874 till 2,70 francs à 4,50 francs, samt slutligen åren 1875 och 1876 varierade mellan 3,50 francs och 5,50 francs. Deraf synes, att de först under de sista åren blifvit så dyra, att det mindre lönar sig att skaffa sig sådana. Således är skilnaden numera endast 50 centimer mot den verkliga tullen.

Men, säger man, den franska traktaten är dock af en stor nödvändighet för våra handelsförhållanden, derfor att vid densamma är fasthäftad den så kallade *Sjöfartstraktaten*, som jag har här i min hand. Den afslutades på samma gång som Handelstraktaten och densammas antagande gjordes såsom vilkor för bifall till Handels-

Tullen å Band. traktaten; det var således ganska fintligt hopfogadt. Hvad har denna (Forts.) Sjöfartstraktat egentligen förskaffat oss för reella fördelar? Jag skall bedja Herrarne att i det fallet få gå litet tillbaka i tiden, på det Herrarne måtte få en fullt klar uppfattning om, hvad som här är i fråga. År 1857 proponerade nemligen Kongl. Maj:t och antog Riksdagen förslag att borttaga de dittills för främmande fartyg gällande extra licentafgifter, och dessa fartyg likställdes med våra egna fartyg, hvarvid Rikets ständer förklarade: »att det torde väl, hvad Frankrike beträffar, vara möjligt att underhandlingar om borttagandet af de undantagsbestämmelser, som derstädes mot svenska fartyg nu tillämpas, skulle kunna främjas genom ett samtidigt erbjudande för detta lands fartyg, när de hit ankomma, af fullkomlig jemnlighet i behandling och rättigheter med landets egna; men det är å andra sidan icke heller oantagligt, att en på förhand visad benägenhet att gynna och befördra Franska Skeppsfarten i Sveriges hamnar skulle till ernåendet af berörda önskvärda mål lika eller kanske ännu mera bidraga». Således: de till och med 1857 gällande undantagsbestämmelser för franska fartyg och deras laddning upphörde. All skilnad upphörde mellan helfria och half-fria fartyg, och det bestämdes, att alla fartyg, till hvilken ort och hvarifrån de än kommo, icke underkastades annan eller högre afgift än den, som ålåg de svenska så kallade helfria fartygen. Den lättnad i sjöfarten, som härigenom vans. bestod dels i befrielse från 40 procent högre tull och dels i enahanda sjöfartsafgifters erläggande som våra egna fartyg. Hvad gjorde nu Frankrike, då det i Sverige så ädelmodigt och så slösande erhållit en så ganska betydlig förmån? Det gjorde för oss och vår skeppsfart — *ingenting*. Det var först 1865, således nära åtta år sedan Frankrike af det lilla fattiga Sverige hade erhållit ett så generöst medgifvande rörande sin sjöfart, som Frankrike genom den ifrågavarande sjöfartstraktaten gick några af de önsknigar till mötes, som vi sedan dessa långa år väntat oss af Frankrikes ädelmod. Men den så kallade likställighet, som svenska fartyg i franska hamnar åtnjoto med franska fartyg i svenska hamnar, den hafva vi endast ofullkomligt genom denna traktat af 1865 erhållit; och för att närmare för Herrarne precisera denna så kallade *likställighet*, sådan den finnes här uppgifven, i första artikeln a sjöfartstraktaten, vill jag nämna, att, hvad reciprociteten i sjöfarten beträffar, befinnes, att hvar helst ifrån franska fartyg må komma, direkt eller indirekt från Frankrike och äfven från andra hamnar med eller utan last och inlöpa i svensk hamn, åtnjuta de samma förmåner och äro betungade med samma afgifter som svenska fartyg der åtnjuta eller draga. Men nu skola Herrarne få höra, huru det förhåller sig med svenska och norska fartyg: För att dessa fartyg skola få åtnjuta större förmåner i franska hamnar än hittills, måste de komma direkt från svenska eller norska hamnar och vara lastade med hvad som inom landet producerats, och ändå medgifvas icke samma förmåner för dem som för *franska* fartyg i svenska hamnar, utan dem är en-

dast medgifvet samma förmåner *som de mest gynnade nationer.* *Tullen å Band.*
 Detta lemnar franska flaggan en stor fördel och ett långt försprång. (Forts.)
 Detta var nyss efter det den franska traktaten blifvit afslutad.
 Hvilka öfriga rättigheter sedermera, måhända, hafva kunnat lemnas
 åt svenska och norska fartyg i franska hamnar, derom må de herrar
 och män, som hafva närmare kännedom om dessa förhållanden än
 jag, meddela upplysningar — om de så vilja och om så skulle vara
 förhållandet. Således kan hvilket franskt fartyg som helst idka
 fraktfart mellan alla andra länder och Sverige, medan deremot sven-
 ska fartyg icke ega rätt att från andra hamnar än svenska och
 norska föra en enda kolly, utan att betungas med alla de afgifter,
 hvilkas borttagande genom Sjöfartstraktaten skulle vårt land beredas
 och som öppnandet af vårt land för öfversvämmande af franska va-
 ror bort berättiga till.

Jag skall nu resumera, hvilka välsignelser, efter min tanke,
 den franska handelstraktaten i stort taget har haft för våra närin-
 gars utveckling. Spåren dertill skall jag bedja att i några få ord
 få angifva, och Herrarne skola deraf finna, om det är skäl att längre
 hålla på att söka blåsa lif i detta kadaver; ty det är denna han-
 delstraktat såväl för Frankrike som för oss.

Hvad då först beträffar de *förluster*, som vi gjort på densamma,
 så äro de ganska mångfaldiga. När denna traktat afslutades, gjorde
 den komité, som hade sig uppdraget att förbereda densamma, en
 kalkyl öfver den förlust, som den skulle bereda *statsinkomsterna*.
 Efter afdrag af den tillökning, som skulle kunna åstadkommas genom
 traktaten, slutar denna kalkyl med en förlust af 2,267,000 kronor.
 Jag har i min motion, sidan 9, tagit mig friheten att göra en be-
 räkning för de derefter följande åren, grundad på denna kalkyl och
 de olika importbeloppen evalverade i penningar, och denna beräk-
 ning slutar med 1877 å en förlust af 38,558,703 kronor. Men det
 är icke på långt när allt; ty, utom denna förlust, finnes det en an-
 nan, som icke torde hafva varit beroende på den franska handels-
 traktaten, men som Kongl. Maj:t genom särskild förordning och
 tillkännagifvande för Riksdagen vållade. Det var nemligen, att den
tulltaxa, som vi med Frankrike öfverenskommit om, *skulle gälla för*
alla länder. Det är något så oförklarligt och bevisar verkligen ett
 sådant lättsinne från de styrandes sida, att man måste förvåna sig
 öfver, att något sådant har kunnat ske. Jag har äfven i denna
 min motion, men endast för några få artiklar, nemligen vin samt
 hel- och half-sidenväfnader, gjort en kalkyl för att visa Herrarne,
 hvilka ofantliga belopp blifvit, man kan säga, bortslösade af sjelfva
 statsmakterna, derigenom att de gjorde den *speciella* franska tull-
 tariffen till en *generel* för alla länder. Är det nu förnuftigt att
 med sådana länder som Ryssland, Amerika, Tyskland och flera an-
 dra länder, som satt mot våra exportartiklar skyhöga tullar, är det
 riktigt, att vi, ett fattigt land, skola öppna våra hamnar på vid
 gafvel för deras artiklar, hvilka som helst, och icke åtnjuta någon

Tullen å Band. reciprocitet? Det är så galet, att man förvånar sig öfver, att vi (Forts.) kunnat gå så tillväga, och om vi nu söka blåsa lif i detta kadaver, såsom jag nyss nämnde; om vi fortsätta denna franska handelstraktat, skall måhända för en lång följd af år samma förhållande ega rum, och vi fortfarande lättsinnigt bortsluddra de millioner, som mer än väl kunde komma svenska staten till godo. Äfven därför, mine Herrar, är det väl tid att klippa af dessa förhållanden, som nu bättre än någonsin kunna klippas af, emedan vi icke hafva någon förbindelse i detta fall.

Den tredje egentliga och kanske största *förlusten*, och som det under dessa femton år varit oss omöjligt att kunna borttaga just för den franska handelstraktatens skull, har varit den, som uppstått till följd af *våra näringars tillstånd*. Den, som ännu vill påstå, att våra näringar icke behöfva skydd, han har antingen icke talat uppriktigt eller också vet han icke, hvad han säger. Han har icke undersökt förhållandena, ty eljest kunde han finna, att länder, som äro i afseende på industri, kommunikationer och allt oss vida öfverlägsna, och der säkerligen icke mindre förstånd och klokhet finnes att bedöma näringarna, dock hafva ansett nödigt att skydda landets näringar. Så hafva Tyskland, Frankrike, Ryssland och Amerika gjort; och man kan icke påstå att der icke finnas män, som äro fullt skicklige och kompetente att bedöma näringarnas behof. Den skall vara blind eller okunnig, som icke inser att våra näringar äro i en vida ofördelaktigare ställning än i dessa andra länder. Man påstår att våra näringar icke lida några förluster; man vill med lumpna statistiska siffror, som man radar upp, visa, att våra näringar befinna sig i ett blomstrande tillstånd. Men deri ligger just bristen hos Bevillings-Utskottet, att det icke gjort sig mödan att taga reda på förhållandena, utan nöjt sig med att sopa ihop några statistiska siffror och säga, att allt står väl till. Om Herrarne visste, huru det står till med våra näringar, huru de äro tryckta och släpa sig fram i brist på kapital, så att det är synd och skam deråt! Och dessutom lider äfven landtbruket. Jag skulle kunna för Herrarne framlägga speciella bevis på, huru uppskörtad den mindre landbrukaren blifver, då han någon gång behöfver förlag för att drifva sin näring. Men ett bevis finnes, att det icke står väl till, och detta bevis kan icke någon neka att erkänna, och det är det ofantligt sjunkande värde, som alla *våra industriella aktier* undergått i hela landet. Jag har vid denna riksdag, då det var fråga om en likartad sak, nämnt, att det är beräknadt och kalkyleradt af personer, som kunna anses fullt kompetente och väl hemmastadde i dessa saker, att detta sjunkande värde representerar ett kapital af 500 millioner kronor. Jag tycker, att statsmakternas ögon borde öppnas vid dessa förhållanden och att de borde söka bot för sådant. Ett vidare bidrag och en illustration på detta näringarnas tillstånd är — och jag tror, att flertalet af Kammarens ledamöter känna till det — det bedröfliga skick i flera hänseenden, hvori *våra enskilda jernvägar* befinna sig. Det kan icke vara någon af Herrarne, som hafva aktier i en-

skilda jernvägar — och det är icke många som icke hafva det, och de, som icke hafva sådana, hafva aktier i banker, der jernvägsaktier äro nedlagda — obekant, att aktieegarne icke allenast icke få någon utdelning utan äfven vid många jernvägar måste ur egen kassa släppa till för att betala obligationernas räntor och amortering, der de kunna det; och tidningarna hafva flerstädes upplyst, att många enskilda jernvägar icke alls kunnat betala ens räntorna på sina lån. Jag har tagit mig friheten att för de enskilda jernvägar, som det stått till att få upplysning om, nemligen för dem, som antingen hafva bidrag af staten och således äro förbundna att lemna årliga redogörelser öfver sitt tillstånd, eller ock för dem, som hafva tagit lån, göra ett sammandrag öfver de olika summor, som enskilda jernvägars aktieegare få betala för att inlösa obligationer samt till räntor och amortering, och de förluster de göra, derigenom att deras aktier icke gifva någon utdelning, belöpa sig för tjugufem jernvägar till omkring tre millioner kronor om året. Det är ett ganska stort tal, som äfven till stor del härleder sig af våra näringsars förtviflade och dåliga tillstånd.

Slutligen kommer jag till ett nytt bevis, som jag äfven hoppas ingen kan jäfva, hvilken sida han än i denna fråga tillhör, och det är den fruktansvärdt tilltagande *emigrationen*, som pågår. För detta år är den af ett så stort omfång, att man icke har sett något dylikt; ty vi äro icke längre komna på detta år än fyra månader och redan hafva 15,067 personer emigrerat från fäderneslandet. Under föregående år var emigrationen så försvinnande liten, att den nu icke kan annat än anses till väsentlig del hafva sin orsak i våra bedröfliga näringsförhållanden och en försämring i våra näringar, som gör, att raskt och arbetsskickligt folk säljer sin gård och sitt bohag och går ut att söka arbete i främmande land. År 1876 utgjorde under de fyra första månaderna emigranternas antal icke mer än 998 personer; år 1877 uppgick antalet för samma månader till allenast 658 personer; år 1878 till icke mer än 927 personer; år 1879 till 1,791 personer, och nu, under årets fyra första månader, har det utgjort 15,067 personer! Det är af en så beskaffad fruktansvärd betydelse, synes det mig, att det verkligen vore en regerings pligt att äfven undersöka detta förhållande och lemna Riksdagen och svenska folket del af resultatet deraf; ty det är fara värdt, att emigrationen eljest kommer att borttaga vårt friska, starka, unga arbetsfolk, till så stor massa, att det kommer att blifva för oss till betydlig skada. Såsom synes af tidningarna, gå från Norrköping efter erhållet anbud stora skaror, ja hundratal af arbetare, öfver till Ryssland. Om man också icke antager, att dessa emigranter medföra mer än 500 kronor per man, så, om man antager, att emigrationen kommer att till slutet af December detta år, efter beräkning af antalet under årets fyra första månader, uppgå till 40,000 menniskor, gör det dock, med 500 kronor för hvarje, ett kapital af 20 millioner kronor; och större än penningeförlusten är förlusten af arbetskrafter, som derigenom lemna landet.

Tullen å Band.

(Forts.)

Tullen å Band.

(Forts.)

När man ser alla dessa olyckliga förhållanden, finner jag, med den förste ärade talaren i denna fråga, att det icke är för mycket att afsluta räkningen med den så kallade franska handelstraktaten, och, utan hänsyn till densamma, för den punkt, som nu är i fråga och för alla de punkter i detta utskottsbetänkande, der tullen är satt alternativ, för alla artiklar stryka de mindre tullsatser, som hafva afseende på den franska handelstraktaten, och endast bibehålla dem, som stå der såsom alternativ, för den händelse den franska handelstraktaten icke skulle förnyas. Derigenom har Riksdagen på ett värdigt sätt och såsom det tillkommer Riksdagen, såsom den myndighet, hvilken ensam bör besluta rörande den allmänna bevillningen, uttalat sig om denna franska handelstraktat. Jag får således vördsamt anhålla, att vid hvarje punkt, der alternativa tullsatser äro satta, Kammaren ville sluta sig till de högre belopp som äro satta, tillkännagifvande derigenom att ingen fransk handelstraktat vidare skulle föreligga att afsluta.

Herr Bennich: Om Kammaren låter öfvertyga sig af mycket starka uttryck, så är jag verkligen i förlägenhet att kunna uppträda mot den siste ärade talaren, ty med honom kan jag icke derutinnan mäta mig. Jag skall icke heller besvära Kammaren med ett anförande af den ytterliga vidlyftighet och der allting till saken *icke* hörande blifvit vidrördt, såsom denne talare har gjort, utan jag ber blott att i största korthet få bemöta de satser, som blifvit framställda mot Bevillnings-Utskottets föreslagna alternativ.

Att motståndarne mot en friare tull-lagstiftning redan år 1865 ganska bestämdt gifvo tillkänna sin motvilja mot den franska traktaten och bland dem icke minst den ärade talare, som sist hade ordet, erinrar jag mig mycket väl, och att det följaktligen är fullt konsekvent af dem att förneka den franska traktatens värde för Sverige, erkänner jag också villigt; men är det så alldeles gifvet, att den undersökning, som är gjord af Friherre Klinckowström och åtskilliga andra angående den franska traktatens inverkan på våra förhållanden, är verkställd med den oveld, den noggrannhet och den sakkunskap som man har rätt att fordra i en så vigtig fråga, och är det så alldeles gifvet, att dessa antaganden, på grund hvaraf de förnekat traktatens värde för oss, äro rigtiga? Nej, långt derifrån, efter min uppfattning! Franska traktaten, säger Friherre Klinckowström, har tillfogat Sverige betydliga förluster. Storleken af denna förlust uppskattade han år 1865 till ett penningvärde af för ett år omkring två millioner, men nu räknar han för de femton sistförflutna åren denna förlust till icke mindre än trettioåtta millioner. Hvem har förlorat dessa penningar? Har Sverige betalt till Frankrike de två eller de trettioåtta millioner? Visserligen icke! — Svenska staten har icke tagit ut af sina skattdragande medborgare dessa trettioåtta millioner; men icke kan väl det vara en förlust för landet, att vi icke ytterligare beskattat Sveriges invånare med

nämnda belopp, förutsatt att vi hade kunnat taga ut det af invånarne? Är det förlust för ett land att man sätter ned de afgifter, som äro lagda på förbrukningsartiklarne? Man har i allmänhet ansett det såsom en fördel för ett land att hafva låga skatter och billiga afgifter på förnödenhetsartiklarne, men efter de åsigter Friherre Klinckowström har förfäktat, skulle det vara en förlust för Sverige, att vi icke ytterligare uttagit trettioåtta millioner af invånarne. Jag för min del ser i detta förhållande en ren vinst för landet.

Tullen å Band.
(Forts.)

Om landet besparats den högre skatten, så torde man dock föreställa sig, att åtminstone statskassan fått mindre tullinkomster efter år 1865 än den hade före det året. Så är dock ingalunda förhållandet. Nu minnes jag icke precis, huru mycket tullinkomsterna utgjorde år 1865, men jag tror att de uppgingo till omkring tretton eller fjorton millioner, och nu uppgå de till omkring tjugufem millioner, ja, ett år hafva de uppgått till tjugunio millioner. Vid sådant förhållande kan man väl icke påstå, att statskassan har gjort någon förlust, då den ju har fått ökade inkomster, under det att de skattdragande icke blifvit högre beskattade och under det att de konsumerande fått lägre afgifter på sina förbrukningsartiklar.

Traktaten hade vidare, enligt den ärade talarens påstående, det stora felet, att den var sammanknippad med en sjöfartstraktat, som på intet vis medförde några fördelar för Sverige. Jag vet väl, att Friherre Klinckowström icke gillar några siffror, så snart han icke kan åberopa dem till sin fördel, men det bör väl tillmätas dem samma betydelse och samma bevisningskraft, från hvilken sida de än må anföras, och jag ber därför att ur Kommerskollegii berättelse för år 1878 få anföras några siffror. Af tabellen N:o 18 i denna berättelse visar det sig i afseende å våra direkta sjöfartsförbindelser med Frankrike att de till Sverige med last ankomna fartygens antal och drägtighet utgjorde: de från Frankrike ankomna *franska* fartygen till antalet nio om tillsammans 1,515 tons och de från samma land ankomna *svenska* fartygen femtionio st. om 22,486 tons. Sverige hade följaktligen der tagit ett så betydande öfvertag öfver den franska sjöfarten, att denna i tontal icke ens uppgick till en tiondedel utan blott till omkring en femtondedel af den svenska. I fråga åter om vår export till Frankrike visar samma tabell, att den verkställdes med 319 svenska fartyg till ett tontal af 101,000, under det att de franska fartygens antal utgjorde 218 med ett tontal af allenast 43,000. Sveriges handelsflotta ligger följaktligen nu högst betydligt öfver Frankrikes både i afseende på införandet af franska produkter till Sverige och utförandet af svenska produkter till Frankrike. Men huru var förhållandet före den franska traktatens afslutande? Jo, vi sågo då den franska flaggan i hvarenda hamn och den egde till den grad öfvertaget, att de svenska fartygen icke kunde uthärda täflan dermed. Men hela denna vinst för den svenska sjöfarten reduceras naturligtvis från den synpunkt, ur hvilken Friherre Klinckowström ser saken,

Tullen å Band. till noll och intet värde. — Sveriges handelsförbindelser med Frankrike upplysas af en annan tabell N:o 6 i Kommerskollegii berättelse för år 1878 sid. 81 och 82. Friherre Klinckowström har åberopat 1877 års siffror, jag har uppgifterna för 1878 i min hand. Värdet af importen från Frankrike går enligt dessa uppgifter till åtta millioner och exporten till Frankrike till tjugusex millioner. Sverige ligger följaktligen öfver med icke mindre än aderton millioner i afseende på export och import till och från Frankrike. Huru var förhållandet före traktaten? Jo, Sverige importerade för omkring tre millioner och exporterade för omkring nio. Det var således *då* en differens af sex millioner mellan export- och importvärdet, men *nu* utgör differensen aderton millioner. Men icke heller detta tillmätas någon betydelse. Det betyder ingenting att våra större exportartiklar hafva vunnit en stor afsättning i Frankrike, hvarest de före franska traktatens afslutande blott hade en mycken liten marknad. För Friherre Klinckowström och dem, som tänka lika med honom, betyder det mycket mera om några handtverkare, skomakare och skraddare, sätts i tillfälle att beskatta allmänheten med några tusen kronor mera, än om Sverige kan exportera varor för aderton millioner kronor mera till Frankrike nu än förr.

»Vi hafva bortsluddrat våra fördelar dergenom, att vi, sedan franska traktaten var afslutad, gjorde vår tulltaxa till en generel taxa», säger vidare Friherre Klinckowström. Först och främst torde en hvar, som vill tänka något öfver dessa förhållanden, lätt inse, att det finnes ingenting sämre än differentaltullar, hvarigenom handeln tvingas att gå i krokvägar för att föra varor från ett land till ett annat. Antag, att jag har en lägre tulltaxa med ett land och en högre med ett annat. Följden blir då den, att det land, som jag pålägger en högre afgift, för öfver varorna till det land, derifrån man får föra in dem mot lägre afgift. Man belastar sålunda blott varorna med onödiga omlastningar med deraf härflytande kostnader. Är det ett så beskaffadt system, som skulle kunna vara rimligt eller lyckligt för något land? Jag tror det icke. Dessutom är det icke blott med Frankrike som vi hafva handels-traktat, utan vi hafva handelstraktat med hela den civiliserade världen (med undantag möjligen af två eller tre småstater). Och i alla dessa traktat betingas ömsesidigt lika fördelar med de mest gynnade nationer. Sverige är genom dessa traktat på det sättet bundet, att, så snart det med ett land gjort upp ett aftal om lättnader i handels- och sjöfartsförbindelserna, måste detta äfven komma de andra till godo. Undantag från denna regel kunde man må hända hafva gjort t. ex. för Monaco eller någon dylik stat, men hvartill skulle det hafva gagnat?

Värre, mycket värre än de der finansiella förlusterna är det, säger den ärade talaren på elfsborgsbänken, att vi hafva ruinerat våra näringar. Ja, vore det sant att den franska traktaten ruinerat våra näringar, så vore det naturligtvis mycket illa, men beviset

derför återstår. Beviset därför hemtas icke deraf, att vi bygt jernvägar utöfver hvad trafiken för ögonblicket kunnat sysselsätta och att dessa jernvägar derföre icke burit sig; det bevisas icke ens deraf, att en mängd industriella företag blifvit anlagda i så stor skala och med så liten beräkning och möjligen också blifvit med så liten skicklighet och omtanke skötta, att värdet å deras aktier betydligt sjunkit. Detta är nemligen något, som har inträffat i de mest protektionistiska länder lika väl som hos oss och i andra länder, som afgjort hylla frihandels grundsatser. Jag tror, att Friherre Klinckowström, som, om jag icke allt för mycket misstager mig, företrädesvis har erfarenhet om österrikiska förhållanden, ganska väl kan vitsorda, att i det landet, som ju har en mycket tillfredsställande protektionistisk tulltaxa, ruinen varit ojemförligt mycket större ibland industriella företag än hos oss. Jag tror också, att Friherre Klinckowström, om han vänder blicken till det strängt protektionistiska Nordamerika, skall finna, att ruinen der varit mycket större och våldsammare än hos oss, och jag vill tillika fråga: huru har förhållandet varit i det mycket beprisade Tyskland, sedan det mottog de franska milliarderna? När man läser de berättelser, som äro afgifna af de nedsatta undersökningskommissionerna i Tyskland, så får man icke vackrare skildringar af tillståndet än dem, som den ädle Friherren nu lemnat oss. För icke längre sedan än vid förra riksdagen behagade Friherre Klinckowström medgifva, att våra näringar voro i stigande till och med år 1874. Då hade likväl franska traktaten varit gällande i nio år. Efter 1874 hafva näringarna gått tillbaka, men de äro nu på väg att åter gå upp igen. Finnes det emellertid någon anledning att tillräkna traktaten dessa vaxlingar i konjunkturerna efter den tid, då traktaten afslöts? Det kan väl hända att en allt för stark uppblomstring likasom all öfveranstängning åtföljes af en reaktion och denna hafva vi, lika litet som något annat land, undgått, ty den är en naturnödvändig följd af öfverretning och kan icke förekommas genom någon tullagstiftning i världen.

Slutligen komma vi till emigrationen, ty den tjenar till allting. När beväringsslagen var före, så sade man: folket emigrerar af fruktan att blifva enrollerade. Nu, då det är fråga om tullagstiftningen, heter det: folket emigrerar därför att vi icke skydda våra näringar. Huru förhåller det sig då i sjelfva verket med emigrationen? Lätom oss gå till de statistiska uppgifterna. Jag har väl icke nu sjelfva berättelserna till hands, men jag tror, att jag kan erinra mig de hufvudsakligaste data derur. Efter de svåra hemsökelser, för hvilka vårt land var utsatt under loppet af åren 1867 och 1868, steg emigrationen med en våldsamt så stark, att, om jag minnes rätt, år 1869 emigrerade icke mindre än 39,000 menniskor. Efter 1869 sjönk emigrationen småningom, men uppgick ännu år 1874 under vår mest briljanta period, då vi betalade så höga dagspennningar, att jordbrukaren klagade öfver snart sagdt omöjligheten att få

Tullen å Band.

(Forts.)

Tullen å Band. lega folk, till omkring 13,000 personer. Efter 1874, då konjunkturerna hos oss blefvo sämre och näringarnas tillstånd allt mer och mer trycktes, har emigrationen gått ned så, att den år 1876 endast utgjorde 9,000, och 1877 tror jag att hela antalet emigrerade, om jag fråndrager dem som åter inflyttade, utgjorde omkring 4,000 och 1878 mellan 5 och 6 tusen. Hvad är det som framkallat dessa fluktuationer i emigrationen? Det har visat sig, att emigrationen var mycket stark, då våra näringar befunno sig i det mest blomstrande tillstånd, nemligen år 1874, och att emigrationen sjönk, när våra näringar blefvo sämre samt att emigrationen nu åter börjat att tilltaga. Det finnes en annan orsak härtill, som hvarken ligger i de inhemska näringarnas tillstånd eller i tullagstiftningen eller i beväringsslagen, och det är förhållandena i Amerika, dit emigrationen egentligen går. Efter ett ofantligt betryck har näringslivet der börjat gå upp igen, dagspenningarne blifvit allt högre och högre samt bergnings- och förvärfsvägarne rikligare. Af utsigten till snar och riklig vinst lockas folket att begifva sig öfver hafvet. Deri ligger anledningen till dessa emigrationens fluktuationer, men hvarken i beväringsslagen eller tullagstiftningen.

Jag, som öppet bekänner mig till den åsigten, att tarifftraktater i och för sig ingalunda äro önskliga, anser emellertid förhållandena kunna vara sådana, att man genom dylika traktat kan vinna fördelar vida öfvervägande olägenheterna, och der så är fallet måste man ju underkasta sig de mindre olägenheterna och eftergifterna för att vinna de större fördelarne. Sådant var och är, enligt min öfvertygelse, förhållandet med de ifrågakvarande franska traktaten.

Hade man kunnat bereda landet de fördelar, som vi genom franska traktaten vunnit utan att derigenom bindas af något slags tvång, så hade det naturligtvis varit allra bäst; men hellre än att afsäga sig dessa fördelar, underkastade man sig de små obehag, som med traktaten äro förknippade, den för nationalkänslan icke minst retsamma, att icke när som helst kunna ändra hvilken tullsats som helst. Då jag fortfarande tror det vara af stor vigt för Sverige, att icke kasta bort möjligheten att kunna få franska traktaten för längre eller kortare tid förnyad, till dess en annan sakernas ordning inträder, och då jag anser, att vilkoret för en så beskaffad förnyelse på längre eller kortare tid ligger deri, att Riksdagen icke på förhand bestämmer sådana tullsats, som omöjliggöra en förnyelse, så synes mig Riksdagen handla klokt, om Riksdagen antager de alternativa förslagen, men hvarken det ena eller det andra ovilkorligt. Det är icke fråga om, att icke jag, lika väl som Friherre Klinckowström och många andra af Kammarens ledamöter, skulle kunna vara böjd för att på sidenband och andra jemförliga artiklar, som i följd af franska traktaten blifvit lågt beskattade, lägga en något högre afgift så länge vi i allmänhet tullbeskatta angelägnare beklädnadsvaror, men för åstundan af högre afgift på relativt obetydliga artiklar må möjligheten att få traktaten förlängd eller att för framtiden kunna få

förhållandena ordnade på ett fördelaktigt sätt för vår stora industri icke uppoffras. Den i sig själf aktningsvärda själfkänsla, som kräfver bestämmande rätt i fråga om tullsatsen å hvarje vara, lika litet som vår önskan att beskatta lyxen med några tusen kronor, må aldrig leda derhän att vi förgäta betydenheten af vår sjöfart och af våra stora exportartiklar. Enligt hvad Friherre Klinekowström på grund af 1877 års Kommerskollegii berättelse beräknade, uppgick vår export till Frankrike samma år till ett värde af nära 25 millioner. År 1868 beräknas värdet af samma export till 26 millioner, deraf spanmålexporten ensam till mera än 6 millioner kronor, trävaruexporten till nära 15 millioner och exporten af jern till omkring 3 millioner kronor. Så beskaffade exportartiklars afsättning på den stora, franska marknaden vill åtminstone icke jag äfventyra för tullförhöjning å sidenband och spetsar, och jag får derfor anhålla om bifall till Bevillnings-Utskottets förslag.

Tullen å Band.
(Forts.)

Herr Wallenberg: Den mening, som här af en talare på elfsborgsbänken blifvit framställd, har föranledt mig att yttra några ord, då jag icke kan i densamma till fullo instämma. Det är en ganska vanskelig sak att uppställa den så kallade *handelsbalansen*; man glömmar så lätt åtskilliga deri ingående faktorer, och sådana, som icke äro obetydliga, utan ganska ingripande, och det är ju möjligt, att dessa faktorer äro af tillfällig natur, men det är då så mycket säkrare att de förvrider det resultat, hvartill man trott sig genom beräkningar komma.

Den ärade talare, som jag nu äsyftar, har sagt, att exporten hufvudsakligen utgöres af jern, trävaror och spanmål, men han har glömt en vigtig exportartikel, nemligen *räntebärande obligationer*. Så länge denna faktor ingår i exporten till så högst betydligt belopp, som den nu gör, så är det i viss mån omöjligt att bedöma, huru det förhåller sig med vårt lands utbyte af egna produkter mot produkter från främmande land. Det är en sak, som jag hoppas är öfvergående och så småningom reglerar sig själf, men säkert är, att den för närvarande utöfvar ett större inflytande på handelsbalansen än man i allmänhet föreställer sig. Vidare glömde den ärade talaren importen af *lottsedar*. Det gjorde på mig ett beklagligt intryck, då jag hörde de välmenande åtgärder som föreslogos för att få 1844 års författning mot lotterier att blifva en sanning. Men fåfängt. Importen af lottsedar är emellertid mycket betydligare, än man föreställer sig, ehuru den icke är inregistrerad i tullens annaler.

Den ärade talaren har yttrat sig mot *franska traktaten*. Jag tror icke, att alla hans uppgifter få tagas för kontant; jag vet åtminstone att i 1865 års författning om sjöfarten finnes en paragraf som tydligen säger, att »svenska och norska fartyg, kommande till Frankrike från ett tredje land, skola i alla afseenden behandlas såsom den mest gynnade nations fartyg». Jag tror mig också kunna af egen erfarenhet säga, att *svenska* fartyg, som hafva gått mellan Amerika

Tullen å Band. och Frankrike, hafva blifvit behandlade såsom franska fartyg, åtminstone när de hafva haft amerikanska produkter till last, så att den uppgift, som den ärade talaren trakterat oss med, torde allt behöfva att något litet justeras.

Det har blifvit yttradt af samme ärade talare, att man uppdrifvit vinimporten genom den franska traktaten. Ja, mine Herrar, skola vi dricka vin, så låtom oss så gerna dricka godt vin som dåligt, och har importen af vin från Frankrike blifvit ökad, så tror jag, att man mycket lätt kan få det intyget af hvilken läkare som helst, att det är en mycket helsosammare dryck än en hel del hetsiga viner från andra länder, så att importerandet af den varan bör åtminstone icke läggas franska traktaten till last.

Det som blifvit yttradt med afseende på jernvägsaktiebolagens beklagansvärda ställning ber jag att till alla delar få instämma i, men icke är det väl värdt att draga ihop den saken med tulltaxan, utan hade Riksdagen behagat att för sex år sedan lagstifta i detta ämne och gifvit oss en *lag om inteckning i jernväg*, så hade ställningen icke varit så beklaglig som den nu är; men då man låter allt gå vind för våg och icke i rättan tid vidtager nödiga lagstiftningsåtgärder, då uppstå sådana oredor och härflyta deraf sådana värdeförminskningar, som nu hafva uppkommit i fråga om de enskilda jernvägarnes obligationer.

Ja, när det var fråga om värnpligtslagen, så sade man, att om den antoges, skulle emigrationen ökas. Har männe emigrationen minskats, sedan denna lag förkastades? Jag tror det icke! Andra säga, att om vi icke få allmän rösträtt, kommer emigrationen att ökas, och på detta sätt tager man argumenter hvar man kan, derföre att man saknar verkliga motiv. Att dugliga arbetare emigrera är en beklaglig sanning, men det kommer sig deraf att vårt industriella lif *icke* är sådant, som man kunde önska att det vore, och detta åter kommer af så många förhållanden, att det är ganska svårt att säga hvori felet ligger och om det kan ändras genom en förändring i vårt tullsystem. Under sådana förhållanden och då här importeras saker, som exempelvis redan försålts på konkursauktion i andra länder och der afyttrats under sjelfva tillverkningsvärdet, ligger det i sakens natur, att vår industri icke kan täfla med en sådan produktion. Men allt detta är icke normalt, och man kan väl icke tro, att sådant skall fortfara, ty det vore att misströsta om landets sunda utveckling, utan det är en kris, som drabbar penningemarknaden och det industriella lifvet. Huru mycket jag således än må beklaga emigrationen och ehuru jag finner, att vårt land har behof af arbetskrafter och hur öfvertygad jag är att här är utrymme icke blott för 4 $\frac{1}{2}$ millioner, utan för 20 millioner människor i mån af en stigande odling, vill jag dock säga, att den ärade talaren har glömt en sak, som icke så litet oroar det industriella lifvet, och det är *att en enda samhällsklass med öfverväldigande styrka hotar att missbruka sin makt*. Sådant oroar det industriella lifvet. Jag hoppas

visserligen, att det icke skall inträffa, men att man hyser fruktan *Tullen å Band.*
 därför inom alla de grenar af det industriella lifvet, der man är *(Forts.)*
 vanmäktig gent emot den styrka, denna mäktiga samhällsklass kan
 utveckla, det är säkert.

Hvad jag ville säga om den franska traktaten är det, att den alldeles obestridligt har gagnat vårt land. Detta kan icke bortresoneras, ty om man följer utvecklingen af vår beröring med Frankrike, är det ganska säkert, att hvar och en, som vill på något sätt göra rättvisa åt siffror, skall erkänna det gagn denna traktat gjort vårt land. Men hvad som är beklagligt är, att i de lagstiftande församlingarna i Frankrike man icke velat besluta sig i dessa frågor, utan att vi få endast sex månaders förlängning på en traktat, hvars största värde låg deri, att man för en längre tid var tryggt i sina handelsförhållanden, så att man visste hvad man hade att rätta sig efter. Då frågan om traktatens förlängande allt jemt är sväfvande, så finner jag Utskottets förslag om alternativa tullsatsar vara välbetänkt. Utskottet föreslår att tullen på sidenband m. m. »må höjas till fem kronor». Det står således icke att afgiften *skall* höjas till nämnda belopp, utan att det öfverlemnas åt regeringen att höja afgiften till högst denna siffra, i händelse icke franska traktaten kommer att förlängas, och det är väl känt, att de rådgifvare, med hvilka konungen nyligen omgifvit sig, hafva blifvit skärskådade från den ena delen af landet till den andra, men inga reflexioner hafva blifvit gjorda i den syftningen, att det skulle vara en hufvudgrund-sats för den nya regeringen att tillämpa ett protektionistiskt tullsystem. Det ligger således ingen fara i att öfverlemnna denna latitud till regeringens pröfning. Jag åtminstone gör det med lugn och an-håller därför om bifall till 5:te punkten.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Då flere talare före mig grundligt vederlagt de påståenden, som frankastats om de skadliga verkningarna af den franska traktaten, vill jag blott i likhet med dem påpeka, att, om alla de olyckor, som tillskrifvits traktaten, verkligen skulle vara föranledda af densamma, måste de, som påstått detta, visa sammanhanget mellan traktaten och dessa olyckor samt att det konsekvent så fortgått. Men då de sjelfva medgifvit, att det gått fram och tillbaka och att industrin intill år 1874 visat sig vara i en sådan tillväxt, att det icke förekommit ett enda argument för påståendet, att denna traktat gjort ondt, utan den tvärtom gjort mycket godt i vissa riktningar, huru kan det då vara franska traktaten, som försakat olyckorna under de sista åren? Emigrationen skulle också, säger man, vara föranledd af franska traktaten, men den har också gått fram och tillbaka, och huru är det för öfrigt möjligt, att denna traktat skulle kunna verka på det sättet? Det sjunkande värdet å aktier och obligationer skulle äfven hafva sin grund i traktaten! Ja, på den sista tiden hafva sådana papper fallit i värde, men icke kan det vara trakta-

Tullen å Band. tens fel, då de förut under många år af dess tillvaro ständigt stigit i värde. Men veta vi då icke hvad som är anledningen till de sista årens olyckor? Jo, anledningen är den, att kapitalen blifvit för mycket bundna och att man grundlagt många företag, som varit dåliga från början. Vi hafva dock jemförelsevis lätt kommit ur den svåra tid, som inträdde redan år 1873, men som icke kom till oss förr än år 1876. Vi hafva bättre än de flesta andra nationer gått igenom denna kris och vi kunna hoppas, att det sjunkande värdet på aktier skall åter rätta sig, likasom vi kunna glädja oss åt, att i vårt land jemförelsevis få företag gått helt och hållet i kull. Jernvägarne hafva möjligen, såsom talaren från elfsborgsbanken påstod, kostat oss öfver 3 millioner årligen i förlorade räntor, men huru många jernvägar hafva blifvit i vårt land anlagda med utsigt om direkt vinst på aktierna? De hafva blifvit anlagda med hänsyn till den indirekta vinst de lemna de orter, genom hvilka de gå fram. Då jag sjelf har den förmånen att vara direktör i ett jernvägsbolag, kan jag upplysa Herrarne, att med afseende å denna jernväg det visat sig, att den, hvad inkomsten beträffar, redan under de två första månaderna af året ungefärligen återgått till hvad den var år 1876 och högst betydligt öfverstiger de senaste årens inkomst, och detta har jag sett äfven vara förhållandet med statens banor.

Hvad emigrationen beträffar, skiljer jag mig från den siste talaren med afseende å orsakerna dertill, derutinnan, att jag anser hufvudorsaken dertill vara den, att de, som redan emigrerat, skrifva till sina vänner och bekanta i Sverige och tala om, i hvilka förhållanden de lefva och för huru billigt pris de kunna skaffa dem jord, och åtaga sig äfven att göra det. Det är tillgången på god jord i Amerika till mycket lågt pris, som gör att emigranterne der kunna komma i en bättre ställning än här hemma, och att de derföre utvandra, men det beror alldeles icke på förhållandena i Sverige. Det är den stora företagsamheten i Amerika, som drifvit upp industrin der till en sådan höjd och som spridt sig till hela världen. Då de der bygga 7,000 engelska mil jernväg på ett enda år och hålla på så i 2 å 3 år, måste ju detta hafva stort inflytande på rörelsen i hela världen. Likaså har emigrationen i högst betydande mån blifvit föranledd deraf att amerikanska regeringen gaf dessa jernvägar jord på visst afstånd från linierna och att bolagen sedan sålt denna jord på för köparne förmånliga vilkor, emedan jernvägarne hade vinst deraf, att landet utmed dem uppodlades. Följden är den, att denna jord bjudes ut och att de svenskar, som äro derute, underrätta sina vänner här hemma derom, och då de se, att på så och så billiga vilkor kunna de få köpa sin jord och på så och så många år odla upp den samt sålunda komma i en ställning, som de icke kunde uppnå här hemma, så emigrera de. Detta är hufvudmotivet för emigrationen, ehuru det är klart, att dertill kunna finnas äfven andra anledningar, men att något missnöje med förhållandena här hemma skulle tvinga ut folk, är

ogrundadt. Jag trodde icke, att det var meningen, att vi skulle diskutera den franska traktaten, då en komité blifvit tillsatt för att utreda dithörande förhållanden, och jag trodde att det för sådant ändamål vore nödvändigt att veta något så när, hvad Frankrike kan och vill bjuda oss samt hvilka tullsatsar med anledning häraf kunna och böra ifrågakomma. Då man yrkat en dubbel komité, trodde jag, att meningen var en ytterligare utredning i ämnet; men nu säger man att detta är obehöfligt!

Hvad som här föreligger är frågan om vi skola sätta alternativa tullsatsar och om vi skola höja tullen på band till 5 kronor, och jag är emot båda delarne. Jag vet icke om man kan läsa punkten *b* på det sätt, som den siste talaren gjort, eller att Kongl. Maj:t skulle hafva makt att utan Riksdagens vidare hörande höja tullen till hvilket belopp han behagade, dock icke öfver 5 kronor. Jag anser derföre för min del att vi göra bäst i att hålla oss ensamt till punkten *a* och det förefaller mig i sig sjelf icke lämpligt att höja tullen på *band*. Det har blifvit af Kongl. Maj:t vid denna Riksdag föreslaget att höja tullen på tobak, men detta förslag har väckt motstånd, emedan man ansett att, ehuru tobaken i sig sjelf är en lyxartikel, den dock genom vanan blifvit oundgänglig för de fattigare folkklasserna, hvilka genom tull derpå skulle obilligt beskattas. Men manne icke med afseende å de fattigare klasserna artikeln *band* äfven är att betrakta såsom en lyxartikel, vid hvilken äfven de fattigare klasserna vant sig och hvarå förhöjd tull skulle utgöra en för dem känbar beskattning? Manne icke äfven de fattiga qvinnor, hvilka kasta ut sina pengar för att få ett stycke *band* om halsen, hafva lika grundade anspråk på att hänsyn tages till deras behof, som de män, hvilka röka eller tugga tobak, kunna hafva? Jag anser det icke lämpligt att höja tullen på *band* och anhåller derföre om proposition på bifall ensamt till punkten *a*.

Herr Ekman, Johan Jakob: Då den ärade representanten för Elfsborgs län talade om tull på jern, som införes till Frankrike, aflägsnade jag mig för att hemta den franska tulltaxan, och då jag för sådant ändamål varit temligen länge frånvarande, gick jag miste om en stor del af hans föredrag. Jag fick dock äfven höra slutet deraf.

Jag är skyldig att göra honom den rättvisa, att de uppgifter han lemnade angående tullsatserna efter såväl den generella som den konventionella tariffen äro rigtiga, utan att jag dock dermed vill säga, att dessa uppgifter äro fullständiga. Tvärtom anser jag dem vara i viss mån ganska ofullständiga. Jag skall längre fram yttra mig härom, men anhåller, att Kamnaren icke illa upptager, om jag först yttrar mig om sjelfva traktaten i allmänhet i hvad den afser artikeln jern, hvarom jag borde ega någon känedom. När traktaten med Frankrike afslutades, bereddes dermed egentligen icke någon annan direkt fördel för jernexporten från Sverige, än att för smältstycken

Tullen å Band. och råstänger (fer brut en masseaux ou prismes retenant encore des scories), hvilka då voro fullständigt och ännu äro från andra länder till införsel förbjudne, medgafs införselrätt från Sverige, emedan allt jern, som kunde härifrån införas i Frankrike, infördes på grund af så kallade acquits à caution, hvilket icke betyder något annat än att de franske maskintillverkarne m. fl. egde rättighet att importera en deras export motsvarande qvantitet jern, vare sig att de införde det för egen räkning eller öfverflyttade sin rätt på andra. Det var då klart, att, när exporten af maskiner och andra jernvaror var större än importen af jern, de skulle kunna importera en ganska stor mängd jern tullfritt, och då sålde de dessa acquits till jernimportörer. Den egentliga fördelen för svenska jernexporten till Frankrike bestod därför deruti, att genom de lättnader, som bereddades svenska och norska fartyg, äfvensom genom den, till följd af traktaten, ökade utförseln af trävaror nedsattes frakttaxan för svenskt jern högst betydligt. I stället för att man förut afsändt hela fartyglaster med jern, skickades detta nu blott såsom barlast. Sedermera har rättigheten att på andra öfverlåta dessa acquits blifvit afskaffad, emedan det ej utan skäl ansågs som ett missbruk att öfverflytta densamma på jernimportörer, hvilka i annat fall skolat till staten betala tull efter gällande satser. Dessa tullsatser äro, beträffande smältstycken och råstänger från Sverige, i le tarif général bestämda till 7 francs pr 100 kilos, men utgå för oss, enligt le tarif conventionnel, med endast 4 francs 50 centimes. Siffran af 7 francs står utan all betydelse, helst införseln af smältstycken och råstänger från andra länder är förbjuden. För svenskt stång- och finjern är tullen enligt den generella tariffen 7 francs pr 100 kilos, men utgör för jern, infördt från Sverige, endast 6 francs, hvarjemte för andra länder hvilka icke hafva särskilda fördrag, på grund af hvilka tullen beräknas enligt le tarif conventionnel, denna utgår med 12 till 16 francs 80 centimes. Skulle icke nu den franska traktaten blifva förnyad, antar jag som en möjlighet att vi icke skulle få åtnjuta den rättighet som le tarif général nu lemnat oss, att i tull för allt slags jern betala endast 7 francs utan att vi då måhända komma in under den allmänna bestämmelsen af 12 till 16 francs 80 centimes för stång- och finjern samt att införseln af smältstycken och råstänger blefve helt och hållet förbjuden. Under sådana förhållanden lärer väl hvar och en inse, att för vår jernexport det är af största betydelse att franska traktaten förnyas. Den ärade talaren har sagt, att värdet af denna export icke vore af någon stor betydelse, och han uppgaf, att den år 1877 uppgick till $2\frac{1}{2}$ à 3 millioner kronor. Man har sig väl dock bekant att exporten af jern under de 3 sista åren varit jämförelsevis ringa äfvensom att prisen varit låga, men under andra och bättre konjunkturer tror jag icke att denna värdebestämmelse skulle kunna anses berättigad, och jag föreställer mig, att siffran då skall komma att, om icke fördubblas, åtminstone uppgå till bortåt 5 millioner. Det motiv, som den ärade talaren bland annat anförde eller

att Tyskland börjat vidtaga åtgärder i prohibitivisk riktning, anser *Tullen å Band.* jag för min del icke kunna blifva något rättesnöre för oss, ty om ett land begår ett misstag, lär det icke vara skäl för oss att begå samma misstag. Det lär väl icke heller vara obekant, att anledningen till det förändrade tullsystemet i Tyskland varit icke så mycket af ekonomisk natur, utan fast mera berott på politiska beräkningar och en åstundan att tillfredsställa allas intressen. Men den, som detta vill, tillfredsställer ingens intresse, och missnöjet i Tyskland har redan blifvit så stort, att det är ganska sannolikt, att, när den man, som nu leder Tysklands öden, icke mera finnes till, en ändring i systemet kommer att inträda.

I afseende på vår skeppsfart har det redan blifvit antydt, huru förhållandena hafva gestaltat sig nu mot förr, innan franska traktaten afslöts. Vi sågo då temligen allmänt den franska flaggan i våra hamnar, och knappast något jern utfördes med svenska fartyg. Förhållandena äro nu helt annorlunda. Nästan icke något jern utföres nu annat än såsom barlast, och både svenska och norska sjöfarten har derigenom vunnit stora fördelar.

På grund af hvad jag nu anfört skulle jag för min del på det högsta beklaga, om Kammaren icke skulle åtminstone antaga den föredragna punkten, såväl mom. *a.* som mom. *b.*, utan inskränka sig till att antaga endast de i mom. *b.* bestämda tullsatsen, vare sig traktaten med Frankrike kommer att upphöra eller förnyas. Jag kommer dock att instämma i den siste talarens yrkande, att mom. *a.* måtte komma att af Kammaren antagas i hvilket af dessa fall som helst. Jag hemtar anledning till ett sådant yrkande af det yttrande, Chefen för Finansdepartementet här hade, då han anförde de stora olägenheter som skulle uppstå om alternativa tullsatsen beslutades, emedan, i ovisshet om traktaten kommer att förnyas eller icke från och med nästkommande års början, Kongl. Maj:t kan förhindras från utfärdande af tulltaxan till inemot detta års slut, likasom det synes mig betänkligt, om under loppet af år 1881 tullsatserna skulle komma att förändras. Det är icke någon småsak utan af stor betydelse, om man ständigt jemkar på denna tulltaxa. En komité är nedsatt för att yttra sig om densamma och jag skulle önska, att taxan finge vara i fred, till dess komitén fått fullborda sitt arbete, och att vi således icke nu måtte vidtaga större ändringar än de jemkningar som Utskottet föreslagit för siffrornas afrundande. De 600,000 kronor, som äro beräknade såsom en ytterligare inkomst efter införandet af de högre tullsatserna i händelse traktaten icke skall förnyas, tror jag ej betyda rätt mycket. Vi se ju redan nu, att statsinkomsterna ständigt ökas, och jag ser ingen anledning, att icke samma lyckliga förhållande skall komma att fortfara.

Herr Forssell, Otto Herman: Man har här talat om det yttre lif våra näringar fört under de senare åren och man har påstått,

Tullen å Band. att flera hundra millioner gått förlorade på några år samt att britten på skydd för näringarna dertill vore vållande. Flere talare hafva åter sökt visa, att näringslifvets bedröfliga tillstånd berodde icke på nyssnämnda förhållande utan på helt naturliga orsaker. Jag ber emellertid att få fästa uppmärksamheten på en omständighet, deri man kan söka orsaken till åtminstone en stor del af de rubbningar i näringslifvet, som röjt sig inom vårt samhälle under de sista åren. Vid 1845 års riksdag väckte 2 ledamöter af Riddarhuset en motion derom, att aktiebolagsinstitutionen skulle införas i vårt land. I motiven till förslaget yttrade dåvarande Lag-Utskottet, att »aktiebolag vanligen bildades för utförande af större företag, till befordrande af viktigare ändamål, som i allmänhet öfverstiga några få enskildes förmåga eller äro förenade med sådan osäkerhet i afseende på utgången och den deraf väntade vinst att enskilde ej vilja blottställa sig för äfventyret af betydligare förluster eller för vidsträcktare ansvarighet än till beloppet af vissa summor, som de åtaga sig att tillskjuta».

Då Rikets Ständer sedermera öfverlemnade till Regeringen förslag till aktiebolagsförordning, uttalade de den grundsats, att dessa bolag skulle vara undantag från den regeln, att hvarje person skulle ansvara för sin skuld och att aktiebolag borde åvägabringas egentligen i de fall, der äfventyret vore för stort för att en enskild person skulle våga åtaga sig det. Man afsåg dervid egentligen försäkringsbolag, emedan under de föregående åren en massa penningar strömmat ur landet för försäkringar tagna i utländska försäkringsbolag. Huru denna lag — som till sin grund är riktig, då den öfverlemnar pröfningen i hvarje fall till regeringen — sedermera blifvit tillämpad, det känna vi alla. Den har tillämpats på alla näringsgrenar utan afseende på om samma näringar kunnat bedrivas och blifvit bedrifna i lika stor skala af enskilda personer. Följderna deraf inses lätt. Aktiebolag hafva mera än en olägenhet med sig. Det paternella förhållandet mellan husbonde och tjenare försvinner, det ethiska och intellektuella kapitalet, som utgör en så vigtig faktor i näringslifvet, är också borta och man tror sig hafva nog med sjelfva penningen. Men derjente hafva aktiebolagen en benägenhet att skada de industriidkare, som bedrifva samma rörelse som de sjelfva. De måste, då nöden är stor, sälja sina varor *à tout prix* för att skaffa penningar till rörelsen och trycka derigenom ned prisen. Jag vill icke längre uppehålla mig härvid, men jag har velat antyda att aktiebolagen i flera afseenden skada de industriidkare, som drifva yrket på egen risk och ansvar.

Här har blifvit uppgifvet, att 4 à 5 hundra millioner gått förlorade under de senare åren. Jag vill icke inlåta mig derpå, men om man har skäl att förmoda att sådana förluster egt rum, så har detta till största delen kommit af aktiebolagen. Jag tror åtminstone icke, att man kan med skäl skylla detta på näringarnas betryckta tillstånd eller på brist på skydd i tulltaxan, utan man bör söka orsa-

ken der den verkligen finnes. Det vore derföre önskligt, om en kom-*Tullen å Band.*
mande regering med mera varsamhet behandlade detta rättsinstitut, (Forts.)
ty det bör och måste behandlas såsom ett undantag, och missbrukas
det, då är det ett gift, som förderfvar hela samhället.

Herr Reutersvärd: Jag skall icke tillåta mig att tala om aktiebolag eller räntebärande obligationer eller lottsedlar eller annat, som icke hör hit, utan jag vill yttra mig om den nu föredragna femte punkten, som handlar om den obetydliga artikeln band. Men om också denna artikel är ringa och det kan vara likgiltigt hvilken tullsats, som åsättes densamma, så är det dock här fråga om en princip af den genomgripande vikt, att jag anser det vara en pligt för en hvar, som har en öfvertygelse i detta afseende, att också uttala densamma.

Om det är en sanning att tull-lagstiftningen inverkar på ett lands ekonomiska förhållanden och djupt ingriper i dess näringslif, så måste det vara tillåtet för den, som icke hyllar de principer, som på senare tider gjort sig gällande, att uttala sin mening derom. Och om äfven denna mening icke gillas af våra högt aktade stats-ekonomer, af hvilka vi hafva nästan öfverflöd, så vågar jag dock påstå, att äfven den praktiske mannen, som icke kan följa med dem på deras högre flygt, har rättighet att framlägga den erfarenhet han under sitt prosaiska lif vunnit. Tyvärr är det icke samma förhållande med oss protektionister som med herrar frihandlare, hvilka äro i besittning af snillets makt och ega förmågan att genom vackra fraser och ett utmärkt framställningssätt hänföra sitt auditorium. Må det emellertid tillåtas mig anföra de enkla fakta jag känner i fråga om dessa förhållanden.

Jag får då säga att, om det var en sanning den tid, då man förde oss in på frihandelssystemet, att, såsom frihandlarne då sade, man måste akta på tidens tecken och följa andra länders exempel, så vågar jag påstå, att om detta då var en sanning, så är det nu, då vinden blåser i protektionistisk riktning, en skyldighet för vårt lands representanter att gifva akt på tidens tecken och se till att vi icke stå här och inbilla oss, att vi förstå saken bättre än alla andra länders statekonomer. Jag vågar påstå, att andra länders statsmän haft mycket att tänka på i denna viktiga fråga. Här åter anser man, att man kan göra upp den saken genom att reducera tullarne. Det är icke min vana att ställa mig i opposition mot regeringen, men med anledning af hvad, som yttrades från statsrådsbänken i början af debatten, skulle jag vilja uttala den önskan, att regeringen toge denna fråga i noggrann ompröfning, innan den på rak arm afgjorde den och inledde oss i en traktat, som skulle binda händer och fötter på oss i ytterligare tio à tolf år.

Jag vet, att jag har många industrins målsmän med mig, då jag säger, att denna franska traktat varit en olycka för vår industri. Den har fört industrin här i landet på villovägar, den har

Tullen å Band. ledt oss derhän, att vi icke kunna konkurrera med den öfriga världen, den har lärt oss att göra dåliga varor för att i prisbillighet kunna konkurrera med utlandet, ja det har gått så långt, att man lärt oss att förgifta matvaror och andra artiklar för att få dem i utseende likna de för oss svenskar så eftersökta utländska varor.

Jag ber att få nämna, att det är ett egendomligt påhitt att här framlägga alternativa tullsatser, något som vi aldrig hört talas om förut. Hvad kan vara den innersta meningen med detta? Jo! att vi skulle redan nu afsäga oss all pröfningsrätt och möjlighet att bestämma öfver våra egna förhållanden, och vår sjelfbeskattningsrätt, under det att alla andra länder sträfva i motsatt rigtning för att kunna utöfva större tryck på oss. Jag vill gerna gifva rättvisa åt det yttrande Herr Björnstjerna hade, då han sade, att vår handelsbalans till Frankrike har för Sverige varit ganska fördelaktig. Det erkänner jag villigt och vore det här blott fråga om en särskild tulltariff med afseende på Frankrike, så skulle jag icke tveka att ingå derpå. Men derföre att vi kunna få en liten öfverbalans mot Frankrike, så skänka vi bort till andra länder, med hvilka vi icke hafva reciprocitet, våra dyrbaraste intressen, blott derföre att man skall få spela *seigneur* och vara liberal i sina åsigter. Jag vågar påstå att, om vi nu ytterligare för en följd af år binda oss med en traktat, så hafva vi för denna tid gjort oss till ett lydrike under Frankrike; ty om vi skulle finna det vara af behofvet påkalladt att på indirekt väg söka få inkomster för statsverket i och för lösningen af sådana frågor som härordningens ombildning, grundskatternas afskrifning m. m., så kunna vi icke skaffa oss dessa inkomster på indirekt väg, utan vi skulle blifva hänvisade till att åläggna mångdubbel bevilning efter andra artikeln. Men tron I, mine Herrar, att vårt folk vill underkasta sig en förhöjning af allmänna bevilningen till 2 à 300 procent. Jag tror det icke och anser det derföre nödvändigt, att man redan nu beträder en annan handelspolitik än den som hittills blifvit följd.

Ehuru jag i princip hyllar samma åsigter som en ärad talare här framför mig, vill jag dock reservera mig mot de mindre lämpliga uttryck han vid åtskilliga tillfällen användt och jag nämner detta särskildt för att man icke må, med anförande af hvad en eller annan ledamot yttrat, säga, att protektionisterna föra ett så och så beskaffadt språk. En ärad talare yttrade, att han grundade sina uppgifter på sakkunskap och oveld, men hvad ovelden beträffar, fruktar jag att den saknas hos honom.

Hvad här har yttrats om emigrationen vill jag icke fästa mig vid. Men här har sagts att man kan och bör underkasta sig små olägenheter för att vinna ett stort mål. Är det så små olägenheter att binda sig för många år? Jag vet icke för huru lång tid vår nuvarande regering vill binda oss, men jag kan icke betrakta det såsom en småsak att, då vi nu snart skulle kunna vara herrar i vårt eget hus, vi skulle fränsäga oss rätten till all vidare pröfning af dessa frågor.

Man har sagt att det är konsumenterna och i synnerhet de fattige, som få betala tullen. Detta håller icke streck. Jag tror mig vid ett föregående tillfälle hafva visat att i många fall är det mellanhänderna, som få betala tullen, och jag vill påstå att i de flesta fall är det producenten, som får betala den. Jag vill anföra ett exempel som jag känner till. Danmark har tull på maskinerier och fartyg. Ett bolag, som idkar sjöfart der, hade en beställning på tre jernbåtar och infordrade anbud från både Sverige, Norge och Danmark. Den svenske fabrikanten måste vid beräkningen intaga tullen, hvilket den danske spekulanten ej behöfde, men för möjligheten att kunna konkurrera i pris med ett land som har tullar, måste den svenske fabrikanten antingen afstå från att göra anbud eller ock att underkasta sig att få så mycket mindre för sin produkt som motsvaras af tullen. Jag frågar då: är det konsumenten eller producenten som i dylika fall får betala tullen?

En stor statsman i tyska riksdagen sade också, att det är utlänningarne, som skicka på oss sådana varor, som vi sjelfva kunna producera, som få betala tullen.

Emellertid skall jag icke längre upptaga tiden, men det må ursäktas mig att, när jag inom Utskottet förfäktat dessa åsikter och der lidit nederlag, jag ansett mig böra här uttala dem. Jag anhåller att icke några alternativa tullsatser måtte af Kammaren antagas, och att i denna punkt den högre tullsatsen måtte af Kammar-
aren beslutas.

Herr Björnstjerna: I likhet med flere af de föregående talarne erkänner jag fullkomligt, att det är föga lämpligt att ingå traktat om tariffbestämmelser. Regeringen har också sökt undvika sådana. Under den tid jag hade äran förestå Utrikesdepartementet inkommo flere gånger förslag från andra länder, som ville hafva tariff tullar på vissa artiklar, men detta afslogs alltid, och man har sökt få handelstraktater byggda endast på vilkoret af ömsesidig behandling såsom den mest gynnade nation. Vi hafva icke heller några tarifftraktater med andra europeiska länder än Frankrike och Turkiet. Med Frankrike blef det nödvändigt att ingå en sådan tarifftraktat, när detta mäktiga land icke ville medgifva samma tullsats, som åt den mest gynnade nation, utom på grund af särskild tarifftraktat. Såsom bekant, är den franska allmänna tariffen så orimligt hög, att den nära nog helt och hållet utestänger ett land från den franska marknaden, ifall det skall underkastas denna tariff. Derföre måste så godt som alla nationer beqväma sig till att afsluta tarifftraktater med Frankrike. Ett sådant land som England, hvilket gått i spetsen för frihandeln, skulle säkerligen icke hafva underkastat sig en tarifftraktat med Frankrike, om det kunnat undvikas. Men när England icke kunde undvika det, var det icke heller möjligt för Sverige.

Jag vill fästa uppmärksamheten derå, att här är icke fråga om

Tullen å Band. att afsluta en ny handelstraktat med Frankrike. Punkten innehåller endast det vilkoret: »derest den med Frankrike nu gällande handels-traktat för nästkommande år komme att förnyas». Det angår således endast den nu gällande traktaten om den förnyas, men icke något vidare. Det är således icke fråga om att, såsom här blifvit sagdt, binda oss för 10 à 15 år, utan endast att, i fall Frankrike icke har sin tulltariff färdig till detta års slut och ny traktat icke då hunnit afslutas, vi icke skulle nödgas att kanske för hela nästkommande år underkasta oss den allmänna tariffen, hvilket skulle hafva till följd att en stor del af våra exportartiklar skulle utestängas från den franska marknaden. Man binder sig således icke för framtiden. För öfrigt vill jag nämna, att, långt ifrån att, såsom man här påstått, det blåser en protektionistisk vind i Frankrike, så tyckes den nya allmänna tariff, som håller på att antagas i Frankrike, blifva mycket liberalare än den nu gällande. Den har i många punkter närmåt sig den konventionella tariffen, och det kan hända, att Frankrikes nya tullsatser blifva sådana, att vi icke behöfva afsluta någon ny tarifftraktat med detta land, utan endast en traktat som tillförsäkrar oss samma behandling som de mest gynnade nationer. Om detta låter sig göra, lærer nog icke regeringen binda oss genom en tarifftraktat. Men skulle i motsatt fall den allmänna tariffen blifva så hög, att alla andra länder funne det vara med sin fördel förenligt att gå in på särskilda traktater med Frankrike, vore det väl oklokt af oss att icke göra det.

Men derom är icke fråga nu, utan endast om gällande traktat skall kunna förnyas intill dess en ny öfverenskommelse hinner träffas eller om vi skola omöjliggöra detta genom att förkasta denna första punkt. Hvad sjelfva den franska traktaten beträffar, erkänner jag villigt, att när jag först såg den, hyste jag stora tvifvel om huruvida den var fördelaktig för oss, eller om vi icke gjort för stora eftergifter för att erhålla densamma, men jag måste också säga, att erfarenheten lärt mig, att så icke var händelsen, utan att denna traktat verkligen varit välgörande, och vi behöfva icke gå många år tillbaka i tiden för att finna den allmänna meningen vara enig med mig derutinnan. Sedan hafva ogynsamma konjunktyrer inträffat, icke allenast här i landet utan äfven i andra länder, och man har börjat tänka på, huruvida icke orsaken kunde ligga i för låga tullar. Men när *alla* länder lidit af tryckta näringar, måtte det väl ej vara tullarnes fel. ty något land skulle väl göra vinst på dessa låga tullar, något land skulle väl exportera mer än förut och då draga fördel af de låga tullarne. Jag tror, att många, som klandra denna traktat, icke känna hvad den innehåller. Af alla dessa varor, som äro tullfria hos oss, är det högst få, som finnas omnämnda i den franska traktaten, och de flesta om icke alla af dessa voro redan före traktatens afslutande tullfria hos oss. När vi i allmänhet hatva födoämnen, råvaror och maskiner tullfria, är det icke den franska traktaten, som bestämt detta, utan den svenska Riksdagen, som an-

sett sådant ligga i landets intresse. Af alla dessa artiklar är det, *Tullen & Band.*
 så vidt jag erinrar mig, endast maskiner och redskap, ångmaskiner (Forts.)
 och ångpannor, som nämnas i den franska traktaten såsom tullfria,
 och jag tviflar icke på att man vid underhandlingar om en ny trak-
 tat skulle kunna förbehålla sig rätt att belägga dessa varor med
 tull, då Frankrike sjelf ålägger dem höga tullar.

Alla de öfriga artiklarne deremot, hvarom vi röstat i sista ple-
 num, stå icke i den franska traktaten omnämnda och vi äro således
 oförhindrade att lägga tull på dem.

Hvad Friherre Klinckowströms betraktelser vidkommer, vill jag
 inskränka mig till att endast nämna hvad sjöfartstraktaten med
 Frankrike innehåller. En föregående talare har redan framhållit,
 att enligt denna traktats 5:te artikel våra fartyg, hvarifrån de än
 må komma, skola behandlas såsom de mest gynnade nationers, och
 enligt Kommerskollegii berättelse för 1878 utgjorde svenska far-
 tygens tontal i franska hamnar under detta år 170,000 och det in-
 tjenade bruttofaktbeloppet 4,536,000 kronor. Detta är således icke
 någon obetydlighet.

Hvad beträffar sjelfva den förevarande frågan, måste jag yrka
 bifall till punkten A, och vill ej motsätta mig punkten B, då jag
 anser temligen likgiltigt, om en högre tull sättes på artikeln band
 af silkessammet eller helsiden.

Herr Jöns Pehrsson: Jag skall icke vara mångordig, men ett
 par talare och isynnerhet en på stockholmsbänken hafva fält yttran-
 den, som jag skall be att något få bemöta. Denne talare beklagade,
 att myndigheterna i Frankrike icke ännu fattat beslut i afse-
 ende på tullagstiftningen, utan att Sveriges invånare skulle lefva i
 ovisshet i detta hänseende, nemligen om den franska traktatens vara
 eller icke vara. Det må nu så vara att vårt land är litet, och
 kanske att den satsen blir tillämpad här som i många andra fall.
 att den mindre skall söka det goda hos den större, men mig synes,
 att då Frankrike icke är angeläget att få denna traktat förnyad på
 någon längre tid, borde Sveriges Regering och Riksdag också säga,
 att, när Frankrike icke är angeläget om att hafva handelsförbindelse
 med oss, afstå också vi derifrån såsom icke med vår fördel förenligt.
 Från den synpunkten vill jag se saken och icke mycket inlåta mig
 i tvist, huruvida denna traktat varit skadlig eller nyttig, ty talet
 derom har jag nu hört vid riksdagen under 14 år och jag har hört
 upphofsmannen till denna traktat, med hvilken icke många nu kunna
 mäta sig i fråga om kraft i ordet. Jag tror det kunde vara på
 tiden nu, att, om Frankrike har så stora fördelar af traktaten och
 tror sig derigenom bereda Sverige så betydliga förmåner, vi nu sade,
 att vi icke vilja förnya densamma.

Generaldirektör Bennich anförde huru stor Sveriges export till
 Frankrike är, nemligen 18 millioner mot 6 millioner förut, men han
 talade icke om huru stor Sveriges export till utlandet är i det hela,

Tullen å Band. och jag tror att denna ökats ganska mycket icke blott till Frankrike, utan äfven till andra länder; och hvad beträffar de varor vi införa från Frankrike, tror jag, att en stor del är sådana, som icke kunna räknas för de nödvändigaste för vårt land. Skola vi fortgå på den vägen, att vi ytterligare låna några hundra millioner, vare sig att de nedläggas i jernvägsbyggnader eller användas på annat sätt, fruktar jag, att vi icke kunna betala ränta på dessa lån, isynnerhet om vi också fortfarande skola köpa alla dessa onödiga artiklar från utlandet.

Det har yttrats här — och måhända borde jag företrädesvis känna mig träffad deraf — att man vid öfverläggningen om värnpligtslagen åberopade den tilltagande emigrationen, En talare, Herr Wærn, har angifvit rätta orsaken till detta onda. Mig förefaller det mer än besynnerligt att emigrationen icke är mångdubbelt större än den verkliga är, och hvar och en, som känner de förhållanden, hvarunder den lilla svenska bonden måste sträfva allt ifrån sin barn-dom och till livvets slut, utan utsigt att blifva något annat, om icke särdeles egna omständigheter inträffa, han måste tacka sin Gud, att emigrationen icke är större än den är.

Jag har icke något yrkande att göra.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten, dels att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan om fastställande af alternativa tullsatsler för silkessammets- och helsidenband, måtte bifalla den lydelse för rubriken *Band*, som i momentet *a* funnes intagen, och dels att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan om bestämmande af alternativa tullsatsler för ofvannämnda slag af band, skulle godkänna den ifrågavarande rubriken med den lydelse, som i momentet *b* angåfves; framställes propositioner på dessa yrkanden och besvarades, den första med många ja jemte åtskilliga nej och de två senare med många nej jemte åtskilliga ja, hvarefter proposition på bifall till punkten förnyades, och sedan dertill svarats många ja jemte åtskilliga nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

6:te—11:te punkterna.

Biföllos.

*Tullen å
Champignoner.*

12:te punkten.

Herr Bennich: Jag är skyldig att meddela den upplysning, att Andra Kammaren bestämt alternativa tullsatsler äfven för champignoner, på sätt Utskottet föreslagit i fråga om en följande artikel, nemligen tryffel. Saken kan ju vara temligen likgiltig, men då det vore en viinst att undgå en gemensam votering om en så obetydlig

artikel som denna, hemställer jag, om icke Kammaren ville biträda Andra Kammarens beslut eller att, derest den med Frankrike nu gällande handelstraktat kommer att för nästkommande år förnyas, tullafgiften för champignoner bestämmes till 30 öre per kilogram, men att tullafgiften å denna vara i motsatt fall höjes till 50 öre per kilogram, allt bruttovigt.

*Tullen å
Champignoner
(Forts.)*

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag medgifver, att champignoner är en artikel, som utan skada kunde åsättas högre tull, men jag kan icke annat än protestera mot att här höja tullsatsen eller göra andra förändringar blott för att vi skola slippa en gemensam votering, och jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

Herr Reutersvärd: När Herr Bennich nu upplyst om det förbiseende, som här egt rum, i det att Utskottet icke för denna vara föreslagit alternativa tullsatsen, anser jag böra anhålla om bifall till hans förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten, dels ock af Herr *Bennich*, att Kammaren måtte besluta, att, för den händelse handelstraktaten med Frankrike komme att för nästa år förnyas, den ifrågavarande rubriken skulle erhålla den af Utskottet föreslagna lydelse, men att, i motsatt fall, med bibehållande af denna lydelse i öfrigt, tullsatsen å varan skulle höjas till 50 öre per kilogram.

Härefter framställdes först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på bifall till Herr *Bennichs* ofvanberörda yrkande, då svaren utföllo med många ja jemte några nej, och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

13:de—56:te punkterna.

Biföllos.

57:de punkten.

Tull å Mais.

Frih. Barnekow: Då jag är antecknad såsom reservant vid denna punkt, vill jag ej låta den gå förbi utan att yttra några ord. Friherre Klinckowström och Herr Fredriksson hafva såsom skäl för de af dem föreslagna tullafgifter å mais åberopat den inhemska jordbruksnäringsens behof af skydd mot utländsk täflan. Jag vågar bestrida att ett sådant skydd skulle derigenom vinnas, ty det måste för den svenska jordbrukaren vara af stor vikt, om han vill hafva sin jord i kraft, att erhålla billiga utfodringsämnen för att

Tull å Mais. åstadkomma en stark utfordring, och mais är just ett sådant billigt ämne, som med fördel kan användas till utfordring icke endast, såsom Utskottet säger, företrädesvis åt hästar, utan bäst och säkrast för fäkreatur, svin och höns. Om jag utgår från den princip, att det är af vigt för jordbrukaren att få ett billigt och kraftigt foderämne för sin ladugård, hemställer jag om icke, i fall man lägger tull på mais, denna derigenom fördyras, och om jag fördyrar råämnet, fördyrar jag ju produktionen, och för min del anser jag maisen vara ett råämne för landtbrukaren. Anser man icke att produktionen fördyras genom råämnets beläggande med tull, hvarför kan man då icke belägga humle med tull, om jag dermed icke skadar bryggaren, och råa hudar, om jag dermed icke fördyrar råämnet för garfvaren?

Herrar Magni och Persson hafva till stöd för sina förslag om tull på mais anfört, att den mais, som importerats, nästan uteslutande användes till bränvinstillverkning, och påpekat de skadliga följder, som af en medelst utländskt råämne bedrifven bränvinsfabrikation skulle uppkomma. Hvilka skulle då dessa skadliga följder vara? Det skulle väl vara, att det råämne, som produceras här i landet, skulle blifva billigare. Men jag vill då först påpeka det faktum, att detta råämne eller potatisen dock är ett viktigt födoämne för en stor del af Sveriges befolkning, genom hvilket fördyrande man således höjer lefnadskostnaden för denna del af befolkningen. Vidare är potatisen äfven ett foderämne, och om man fördyrar detta foderämne, fördyrar man den produkt, som framkallas deraf.

Såsom skäl för tull å mais säges äfven, att importen deraf så betydligt vuxit, nemligen från 49,552 kubikfot år 1874 till 384,204 kubikfot år 1878. Men jag ber få fästa uppmärksamheten derpå, att importen af potatis år 1874 var 965,849 kubikfot och år 1878 127,533 kubikfot. Häraf synes, att i samma mån som importen af mais ökats, har importen af potatis aftagit.

Utskottet säger äfven, att potatis är af den beskaffenhet, att den icke lämpar sig för utförsel. Om detta vore sant, skulle väl ingen utförsel deraf ega rum, men år 1874 exporterades dock 14,000 kubikfot och 1878 33,000 kubikfot, hvilket ju visar, att potatisen är en vara, som dock kan exporteras.

Importen af mais, påstår Utskottet ytterligare, skulle uttränga användningen af potatis vid bränvinsbränning. Detta vågar jag äfven bestrida, ty potatisen uttränges icke derigenom, utan den ned-sättes allenast i pris, och med afseende derpå vill jag framställa en jämförelse. Om jag antager medelskörden af potatis lågt beräknad till 40 tunnor per tunnland och reducerar detta till sitt värde i penningar, får jag, om jag beräknar tunnan till 3 kronor, en medelafkastning af 120 kronor per tunnland; om råg på samma sorts jordmån afkastar 8 tunnor per tunnland, utgör detta efter 14 kronor tunnan 112 kronor; hafren under samma förhållande afkastar omkring 10 tunnor per tunnland, hvilket med beräkning af 9 kronor

tunnan gör 90 kronor; och går jag slutligen till korn, som icke växer annat än på god jord, och beräknar afkastningen till 8 tunnor per tunnland, får jag efter 12 kronor tunnan 96 kronor. Härå framgår, att potatisen gifver den högsta medelafkastningen. Då hemställer jag, om man behöfver skydda potatisodlingen genom att lägga tull på mais. Är meningen åter icke att skydda jordbruket, utan att skaffa staten större inkomst, då må man lägga tull på mais men dervid öppet erkänna, att sådant sker just för det ändamålet och icke för att skydda jordbruket. De som få betala tullen, äro konsumenterna af mais det vill säga jordbrukarne, och tullen blir således icke en fördel för dem, utan en beskattning, som drabbar dem.

Af dessa skäl hemställer jag om afslag å Utskottets förslag och bifall till reservanternes.

Herr Stråle, Holdo: Det är icke min mening att länge upptaga Kammarens tid med mitt anförande. Jag tillåter mig blott att hänvisa till sidan 39 i betänkandet, der det upplyses om af hvilken vigt potatisodlingen är för vårt land. Såväl inom afdelningen som i Utskottet framhölls af flere utskottsledamöter, huruledes på flera ställen, men i synnerhet i provinsen Blekinge potatisodlingen nästan höll på att upphöra till följd af den ökade importen af mais, hvilken import utgjorde 1875 8,731 kubikfot, men 1878 stigit till 384,204 kubikfot. Nu kan det vara möjligt, att en tull af 1,5 öre per kilogram, eller 65 öre på centnern — en centner gäller i medeltal mellan 4 och 5 kronor — kan åstadkomma någon ökning i pris, det vill jag icke bestrida; men vi hörde senast härom dagen, att åtskilliga mycket angenäma fyrfota djur kunna med fördel föras för försäljning från Skåne till Stockholm, och jag vågar påstå, att äfven med den föreslagna tullen skola de blifva välkomna och gå åt. I egenskap af lagstiftare hafva vi icke i fråga om andra industrialster fäst något afseende på producenterna, och jag kan icke se hvarför man här skulle göra ett undantag. Jag hemställer, huruvida icke en så betydlig del af det, som odlas på vår jord, som potatisen borde hafva mycket att betyda, och jag vill endast tillägga, att äfven de, som i öfrigt i Utskottet voro mest prononcerade mot att icke åsätta några tullar, gjorde i detta fall ett billigt undantag och deltog i den föreslagna ändringen, derå jag vågar anhålla om proposition å bifall.

Herr Ekman, Johan Jakob: Jag medgifver visserligen, att en tull på mais skulle för statskassan kunna inbringa ett icke så alldeles obetydligt belopp, och då det är uppgifvet, att detta sädeslag användes i stora quantiteter för tillverkning af brännvin och denna tillverkning har en alldeles exceptionel tullagstiftning här i landet, så skulle det väl icke synas obilligt, om man med tull belade mais, så vida den användes för bränvinstillverkning; men nog synes det vara ganska hårdt att, derför att staten skulle tillgodo-

Tull å Mais. räkna sig en fördel för bränvinstillverkning, då dertill användes mais, alla andra, som använda detta sädesslag, också skulle få betala tull derför. Såsom bekant, utgör mais ett ganska nyttigt foderämne för kreatur, och det är endast att beklaga, att det icke dertill användes mer än som sker. Den dag torde dock komma, då mais förbrukas vida mer än nu, i synnerhet som den torde i viss mån kunna ersätta bruket af oljekakor. Icke heller kan jag se, att man behöfver hafva så stor ömhet för dem, som odla potatis, att man för *deras* skull bör belägga mais med tull. Jag tror icke, att vårt landtbruk vunnit på den stora potatisodling, som egt rum, utan att det vore nyttigt, om man komme att odla mindre potatis än hitills, och då bränvinstillverkarne sjelfva odla största delen af den potatis, som de förbruka, så kunna *de* åtminstone icke hafva något emot, om de komma i tillfälle att odla andra växter och köpa mais. Då jag sålunda icke vill neka, att, med afseende å bränvinstillverkningen, det kunde vara billigt, att någon skatt erlades för mais, men jag icke inser, huru denna skatt skall kunna beräknas på det sätt, som blifvit föreslaget, eller att den skulle utgå i form af tull, så har jag ansett det enda möjliga sätt, hvarigenom mais, som användes för bränvinstillverkning, skulle kunna beskattas, vara, att en skatt lades på det bränvin, som deraf tillverkas. Att nu besluta något sådant är emellertid omöjligt. Alla Riksdagens beslut angående bränvinslagstiftning hafva hvilat under ett par års tid i afbidan på den utredning, som nu derom blifvit verkställd. Af Utskottets betänkande kan jag icke heller draga någon slutsats om huru mycket bränvin, tillverkad af mais, blir billigare än potatisbränvin. Under dessa förhållanden tror jag, att vi göra bäst att afslå Utskottets förslag om tull på mais, och jag anhåller derför om proposition härå.

Herr Statsrådet Forssell: En jmförelse mellan Utskottets förslag och reservationen vid denna punkt visar, att förslaget till tull å mais har tillkommit genom en förening mellan protektionisterna och några frihandlare i Utskottet. Då jag varit från Kammararen frånvarande, vet jag ännu icke hvad Kammararens ledamöter på begge sidor i allmänhet tänka om förslaget, men för min del får jag bekänna, att jag skulle hvarken såsom protektionist eller såsom frihandlare kunna vara benägen att erkänna den sålunda tillkomna bastarden. Jag frågar Kammararens protektionister, huru de kunna med sina grundsatser — såsom allvarliga vänner af skydd för svensk industri och svensk arbetsflit — finna förenligt att lägga femton procent tull på råvaran för eu stor svensk industri, och huruvida de äro beredde att taga konsekvenser häraf i femton procent tull på till exempel den för svenska finare porslinsfabrikationen nödvändiga utländska leran — till skydd för Upsalajordens produkter — eller å den för Norrköpings klädesfabriker och väfverier nödvändiga råvaran ull och bomull. Och jag frågar Kammararens herrar frihand-

läre om de, för att tillfredsställa begäret att något litet minska skyddet för svensk bränvinstillverkning — jag kan knappt tänka mig något annat motiv — skulle kunna beqväma och lämpa sina principer till en tullsats, hvars utsagda korollarium är fördyrande af potatisen, en af Sveriges fattigaste befolknings allra oundgängligaste lifsförnödenheter, och som på sitt ämne bär pregeln af det minst motiverade och mest onödiga skydd man gerna kan tänka sig. Det är icke svårt att leta upp motståndare till denna tull. De måste finnas bland bränvinstillverkare i allmänhet och i synnerhet bland bränvinstillverkare i norra och mellersta Sverige, hvilka denna tull komme att vålla olägenheter utan att på ringaste sätt gagna någon annan. Det är också antagligt, att motståndare skola finnas bland dem, som ifrå för rationel kreatursutfodring och bättre utveckling af landtmananäringen. Jag letar deremot fåfängt efter något sådant stort och vidtomfattande intresse, som ensamt kunde vara förklaring och grund till en tullsats, sådan som den här föreslagna. Potatis odlas öfver hela Sveriges rike, men endast inom ganska begränsade områden bestämmes priset derå af bränvinstillverkningen och är sambandet mellan potatispriset och bränvinstillverkningen sådant, att en minskning i konsumtion af potatis för bränvinstillverkning kan utöfva något större inflytande på potatispriset. Dessa trakter äro hufvudsakligast Kristianstads län och Blekinge. Då hemställer jag, huruvida man för att undanrödja olägenheter, som kunna vara tillfälliga och kännas af en mycket ringa flock af sådane näringsidkare, kan hafva fog att eftersätta icke blott de berättigade anspråken hos en stor svensk industri, icke blott frihandelns allra enklaste grundsatser, utan äfven de grundsatser, som måste vara gemensamma för frihandlare och protektionister. Statskassans inkomster, det inser Kammaren mycket väl, kunna omöjligt ökas genom den föreslagna tullen, ty den hindrar importen af mais och derigenom omöjliggöres den inkomst, som synes vara utlofvad af den höga tullsatsen.

Friherre Klinckowström. Jag vill visserligen icke följa den siste ärade talaren i hans anförande, då han kastade en blick bakom kulisserna inom Bevillnings-Utskottet. Jag tror, att han liksom jag icke är ledamot af nämnda Utskott, och jag tror, att han mycket missstagit sig i sina förmodanden om huru det tillgått i afseende å bestämmande af tull å mais. Hvad som deremot är säkert, men det kan samme talare naturligtvis icke fullt bedöma, det är, att svenska jordbruket i den betydligt största delen af landet kan mycket väl existera utan mais, och hvad mera är, jag är fullt viss och öfvertygad derom, att så länge denna import fortfar, synnerligen med den tillökning, som den på senaste åren fått, kommer den att på ett högst menligt sätt inverka först och främst på potatisodlingen i landet, vidare, till följd deraf, på den fattiga jordbrukande klassens utkomst, och slutligen på odlingen af vissa sädeslag inom lan-

Tull å Mais.
(Forts.)

Tull å Mais. det. Det är hufvudsakligen för bränvinstillverkningen man vill hafva mais för så billigt pris som möjligt in i landet. Men, mine Herrar, är det nu lämpligt att under en tid, då man med skäl ur moralisk synpunkt måste fördöma bränvinstillverkningen och den utvidgning, den fått under senare tiden, är det då lämpligt eller rimligt, frågar jag, att vilja ytterligare understödja denna tillverkning på bekostnad af den fattiga jordbrukande befolkningen och landtbruket för att kunna få en tillverkningsmetod för att bränna denna helvetesdryck så, att vårt land till sist skall komma att drunkna i bränvin? Jag har i allmänhet i min motion begärt skydd för svenska jordbruket. Alla mina förslag har jag under denna riksdag sett blifva af Utskottet öfverstrukna, men jag har dock icke haft särdeles mycket att knota öfver, emedan jag är fullt förvissad om att detta skydd för jordbruksnäringen kommer att hafva en framtid för sig. Då nu endast ett enda af mina förslag vunnit nåd för Utskottets ögon, så må det icke förtyckas mig, om jag med dessa få ord velat rekommendera det till benägen åtanke. Går man till främmande land, så ser man, att så stora stater som Tyskland och Ryssland dock hafva tull å mais. I Nordamerika är tullen jemförelsevis ganska betydlig mot hafre, som der motsvarar mais för oss. Af dessa exempel från tre stora kulturstater finner jag oss uppmanade att icke afslå hvad Utskottet här hemställt, och yrkar jag således bifall dertill.

Herr Wærn, Carl Fredrik: En vid denna riksdag af Herr Carl-sund väckt motion, som gaf anledning till ganska betydlig debatt vid början af diskussionen angående detta betänkande och som då visade sig vara ett bestämdt uttryck för en del af Kammarens ledamöter, som vilja hafva förhöjda tullar, börjar med en beskrifning på de svårigheter, med hvilka landet kämpar och på grund af hvilka motionären ville införa högre tullar. Främst bland dessa svårigheter nämnes vårt lands afskilda läge från världsmarknaden. Detta läges afskildhet är för oss menligt på det sätt att det föranleder högre frakter för såväl våra exporterade som importerade varor; men alldeles samma verkan, som de höga frakterna hafva, af hvilka vi lida, har också tullen. Om här lägges en tull på mais, måste det hafva alldeles samma verkan som en förhöjning i frakt för densamma. Nu förhåller det sig så, att försynen delat sina häfvor ganska olika på jordens särskilda länder, så att det ena landet producerar ett och det andra ett annat. Kan då någon tro, att det finnes något land, som kan förvärfva rikedom och bestå i täflan med andra länder, om det vill inskränka sig till att använda endast sina egna råämnen, icke tillgodogöra sig för sin industri något, som icke producerats inom landet. Jag tror, att det land, som följde en sådan politik, skulle befinna sig ganska illa. Men hvad är det nu här fråga om? Är icke mais ett råämne, som icke hos oss produceras, men blifvit användt i den svenska industrin, icke blott på ett sätt, utan på

mångahanda sätt. Och öka vi icke vårt afskilda läge från världsmarknaden, om man, genom att lägga tull på mais, försvårar möjligheten att använda den. Vi hafva nu en tid haft stadga i våra tullbestämmelser, då protektionisterna icke kunnat beklaga sig öfver de höga tullar vi ålagt nästan alla fabrikat och frihandlarna funnit sig i att låta dessa tillsvidare fortfara, då den tullfrihet, som blifvit medgifven för råännen och maskinerier möjliggjort industrins utveckling, men den följdriktighet, som på detta sätt varit herskande i vårt tullsystem, vill man nu kasta öfver bord, utan annan synbar anledning än att vinden i några utrikes länder blåser åt det hållet. Och hvarföre skola vi lägga tull just på mais? Jo, för att skaffa skydd för potatisen, som är ett födoämne för den fattigaste befolkningen och mer än något annat utsäde är underkastad risk af misslyckade skördar och sjukdomar, hvarigenom den stundom kan blifva rätt dyr för den fattige. Man klagat öfver importen af amerikanskt fläsk och säger, att den förhindrar den svenska svinafveln. Orsaken till ett sådant förhållande i den mån det verkligen gör sig gällande, kan ej vara annan än att amerikanerna kunna, tack vare maisen, uppföda sina svin för en synnerligt ringa kostnad. Näväl, det visar sig nu att frakten för ifrågavarande foderämne icke är högre än att det går an att hitföra det till föda för svin och konkurrera med det amerikanska fläsket här hemma. Det vill man nu alldeles förhindra och genom konstlade medel göra det för den svenske industriikaren omöjligt att täfla med den utländske. Jag kan icke förstå annat än att man såväl principiellt som i praktiken är på en ganska betydande afväg, och yrkar afslag å Utskottets förslag och tullfrihet för mais.

Herr Olsson, Peter: Jag begärde ordet för att lemna Kamraren några upplysningar angående konsumtionen af mais, hufvudsakligen i England, men, innan jag lemna dessa upplysningar, anhåller jag att med några ord få bemöta talaren från Kristianstads län, som yttrade sig först i denna fråga. Han menade, att mais skulle ega stor betydelse för jordbruket; och han yttrade, att jorden lemna en så riklig potatisafkastning, att, äfven om potatisen skulle falla i pris, komme det ändock att löna sig bättre att odla potatis än annan spanmål, emedan afkastningen af korn, råg och hafre vore, i förhållande till den, man finge af potatis, betydligt mindre. Jag tror likväl, att hvad han härutinnan meddelade endast gäller för den trakt, der han är boende, och har sin grund deri, att jorden *der* lämpar sig bättre för odlande af potatis än andra sädeslag.

Häraf torde följa att den bevisning i fråga om potatisodlingen och förbrukningen af mais, han ville grunda på sin kännedom i detta hänseende, är ensidig och därför, då frågan tages i sin allmänhet, icke bindande. Jag är nemligen fullkomligt öfvertygad derom, att i de flesta trakter af vårt land, och det just i de bördigaste, lönar

Tull & Mais. sig sädesodlingen vida bättre än odlingen af potatis; ehuru jag dock
(Forts.) på samma gång erkänner, att i de trakter af landet, der en omfattande bränvinsbränning bedrifves, potatisodlingen är icke blott den mest vinstgifvande, utan kanske den *enda* möjliga.

Hvad nu konsumtionen af mais beträffar, ber jag få nämna, att man i England säkerligen har den största erfarenhet i detta hänseende. Det torde för Kammaren vara bekant, att till England importeras stora kvantiteter mais; och man har derstädes med största ihärdighet försökt att använda denna vara icke blott för tillverkning af sprit och gödning af kreatur, utan äfven till utfodring af hästar; men, så vidt man har sig bekant, har det icke lyckats att uttränga hafren.

Jag nämnde nyss, att stora kvantiteter mais i England användas för tillverkning af sprit. Samma är förhållandet äfven i Skotland, Irland, Danmark och Tyskland, och min öfvertygelse är den, att, om mais fortfarande, såsom nu är fallet, kommer att blifva billig i pris, den torde äfven i vårt land blifva använd för sprittillverkning; ty, så vidt jag vet, är det endast, eller i allt fall hufvudsakligen, de befintliga bränneriernas konstruktion, som för närvarande lägger hinder i vägen för användande af mais. I den mån dessa brännerier blifva ändrade, så att mais vid dem kan användas, kommer den ock att blifva använd. Häraf torde följa att de trakter, der den hufvudsakliga bränvinsbränningen nu pågår, på detta sätt komme att lida, att de icke skulle få någon egentlig afsättning för sin potatis och att sprittillverkningsrörelsen derstädes på detta sätt komme att förtryckas. Jag talar nu icke om nyttan eller skadan af denna sprittillverkning, jag vill blott säga, att i samma mån mais blir billig och kommer att användas för tillverkning af sprit, komma dessa trakter af vårt land, som nu hufvudsakligen lefva på potatisodling, att lida betydligt. Och här är det icke blott de, som bränna bränvin, och de, som odla potatis, utan äfven de arbetare, som selsättas med denna potatisodling, som på det betänkligaste sätt komma att sitta emellan. Det är denna omständighet, som måste tagas med i räkningen, när man vill tänka sig, huru det i en framtid skall komma att gestalta sig, då mais kommer att uttränga potatis.

Det har här sagts, att jordbruket skulle komma att lida, om mais fördyrades, och att man nu för utfodring använder stora kvantiteter deraf; men jag, för min del, är öfvertygad, att den erfarenhet, man i England vunnit, rörande förbrukningen af mais jemväl i vårt land komme att stadfästas. Jag tror, att det hufvudsakliga, hvartill mais kommer att användas här i landet, är sprittillverkning; möjligen i någon ringa mån till gödning af kreatur, men deremot *icke* till utfodring af hästar eller mjölkkor. Jag anser, att den lilla kvantitet, som användes till gödning af kreatur, icke spelar någon roll vid vårt jordbruk, och är således fullt öfvertygad, att det svenska jordbruket icke kommer att lida det ringaste, om mais belägges med den ifrågavarande tullafgiften.

Härvid är ock en annan sak att lägga märke till, och det är, att, som vi veta, mais importerar från Amerika och hamnarna vid Svarta hafvet. Nu veta vi, att priset på mais beror på huru rika skördar man erhållit hufvudsakligen i Amerika. Blifva skördarna dåliga och alltså tillgången ringa, stiger priset på mais 25, ja, ända till 50 procent. Om nu här i Sverige sprittillverkningen pådrifvits under en tid, då tillgången varit riklig och priset billigt, måste icke då, när maistillgången minskas, och priset följaktligen ställes betydligt högre, en spekulation uppstå i den förut ganska beklagliga sprittillverkningsrörelsen, som är allt annat än nyttig.

Det uttalande af Herr Finansministern, att den ifrågakvarande tullen skulle göra det rent af omöjligt att införa mais, tillåter jag mig bestrida, emedan de fluktuationer i priset, som nyss antyddes, göra att maispriset säkerligen ganska ofta kommer att blifva betydligt högre än hvad det nu är, äfven om till det nu gällande priset lägges den ifrågakvarande tullsatsen. Det är visserligen sant att priset på potatis äfven stiger och faller i förhållande till tillgången, men en mångårig erfarenhet har dock visat, att prisförändringen på denna vara icke är så stor och icke kan medföra sådana rubbningar för den, som tillverkar sprit, som prisförändringen på mais. Jag skulle visserligen allra helst önska, att bränvinstillverkningen icke blott minskades, utan helt och hållet upphörde; men då detta icke torde låta sig genomföras, och statskassan dessutom ganska väl behöfver den stora bränvinsskatten, har jag tagit saken sådan den är, och ansett mig skyldig lemna dessa upplysningar.

Jag vill icke göra något yrkande — då det måhända för närvarande icke är nödvändigt för fyllande af statskassans behof att pålägga mais någon tull — men, emedan jag hyser den öfvertygelsen, att det skall komma att visa sig, att stora qvantiteter deraf komma att användas för sprittillverkningen, anser jag det på fullt allvar böra tagas i öfvervägande, huruvida icke den ifrågasatta tullen å mais må antagas, och det desto hellre, som — jag upprepar det — jag icke kan inse, att mais spelar någon roll vid det svenska jordbruket. Skulle redan vid denna riksdag en tull åsättas mais, ser jag deri icke den ringaste skada, snarare en viss fördel, och jag föreställer mig, att regeringen lika gerna bör antaga en sådan tullbeviljning, som till exempel en förhöjd skatt på tobak.

Jag har dock, som sagdt, intet yrkande att framställa.

Grefve Strömfelt: Jag hade icke tänkt yttra mig i dessa nu under behandling varande tullbeviljningsfrågor, emedan jag mycket väl vet, att allt hvad jag rörande desamma kan anföra, dock icke skall leda till annat resultat än hvad som nu i alla fall synes blifva Riksdagens beslut. Jag har dock nu blifvit uppkallad genom ett ytt-
rande, som nyss faldes af Chefen för Finansdepartementet. Innan jag svarar derpå, ber jag dock att få begagna tillfället för att till protokollet uttala, det jag för min del ingalunda godkänner de från

Tull å Mais.
(Forts.)

Tull å Mais. frihandlarnes sida uttalade åsigt, och att jag icke kan medgifva giltigheten af de skäl, som de anfört till försvar för desamma och för de beslut, som de i denna Kammare lyckats i de flesta fall genomdrifva. Lika litet kan jag instämma i hvad de yttrat om arbetarnes sanna intressen, och det skulle icke vara svårt för mig att visa, det arbetarnes sanna intressen alldeles icke bevakas genom dessa beslut.

Hvad den nu föredragna punkten beträffar, ber jag att med några få ord få uttala min uppfattning af frågan. Bevillnings-Utskottet säger på ett ställe när det »talar praktiskt», att »efterfrågan» på landtmannaprodukter »är obegränsad». Det kan nu visst vara möjligt, att vi, som bo på landet och arbeta i den praktiska världen, icke kunna tala på långt när så der »praktiskt» som Utskottet, men vår *erfarenhet* är helt annan. Vi veta nemligen, att vi många gånger hafva svårighet att afyttra de dyrare sädesslagen, och att det egentligen är blott en enda vara, som är verkligen kurrant, och det är hafre. Det torde då för bedömandet af föreliggande fråga vara skäl att tillse, huruvida en import af mais i någon större skala skulle kunna inverka på hafrepriset, och jag är då nog lycklig att kunna anföra några ord rörande förhållandena i England, hvilka ord torde vara egnade att belysa just denna fråga. I Generalkonsulns rapport säges det:

»Hafrens farliga konkurrent är maisen, och orsaken till de tryckta prisen är den oerhörda tillförseln af denna vara från Amerika, hvilken sistlidna år egt rum. Maisen användes icke blott i stor utsträckning till boskaps- och hästfoder (om dess ändamålsenlighet i sistnämnda hänseende råder för öfrigt meningsskiljaktighet), utan intager tillika till stor del kornets plats i brännerierna.»

Hvad som nu i England i en sådan fråga har en viss bestämd verkan, det skall väl äfven i Sverige verka på samma sätt, och följaktligen torde man kunna påstå, att en ohämmad och af tullfrihet uppmuntrad import af mais måste äfven hos oss verka nedsättande på hafrepriset. För min del tror jag, att Sveriges jordbruk en gång får plikta för den oerhörda produktionen af hafre; men denna produktion minskas icke derföre att priset af en eller annan orsak något sänkes. Jag tror derför, att, då hafre är den enda egentligen kurranta varan för landtbruket, vore det ingalunda olämpligt att genom en tull på mais hindra, att samma förhållande må inträffa här, som i England; ty i så fall vet jag sannerligen icke, hvarifrån våra svenska landtbrukare skola taga penningar till att sköta sin jord och betala sina skatter. Jag får derföre för min del anhålla om bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Hvad nu beträffar Herr Finansministerns till Norrköpings fabrikanter ställda fråga, huruvida de skulle vara sinnade att betala femton procents tull på sina råvaror, så ber jag att få nämna, att, om, såsom i Herr Carlsunds motion föreslagits, *färdiga fabrikat* äfven skulle åsättas motsvarande tullsats, och således fabrikanterna vid

försäljningen af sina fabrikat erhålla ersättning för den utlagda tullafgiften, skulle de säkerligen icke hafva något emot att betala femton procent på råämnena, särdeles i en tid, då statskassan har så stort behof af inträder, att Chefen för Finansdepartementet ansett sig nödsakad att för Riksdagen framlägga ett sådant förslag som att använda en half million af influtna medel för försålda statens fastigheter att dermed betäcka 1881 års förfallande räntor på statsskulden därför, att Riksgäldskontoret saknar medel att fullgöra denna liqvid. Det är naturligtvis gifvet, att det alltid skall verka tryckande på en industri, om man måste betala tull på råvaran; men jag anser mig dock kunna försäkra Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet, att, med afseende å nyssnämnda förhållande, åtminstone flertalet af fabrikanter i Norrköping troligen icke skulle undandra sig att bidraga till den ifrågavarande tillökningen i statsinkomster.

Tull & Mais.
(Forts.)

Herr Jöns Pehrsson: Tiden tillåter icke att tala många ord i denna sak eller i något annat ämne; jag har dock ej kunnat undgå att begära ordet, då jag måste bekänna, att jag icke på länge från statsrådsbänken hört något yttrande, som på mig gjort ett så sorgligt intryck som det af Herr Finansministern nyss afgifna. Det enda, som kunde rättfärdiga ett sådant yttrande, vore en så hög grad af ömhet hos Finansministern för dem af våra svenska arbetare, som rest till Amerika, att han på detta sätt ville draga försorg om att de måste få någon ersättning för hvad de der borta producera. Jag måste bekänna, att jag för min del ej kan hysa en så högt uppdriven ömhet, och jag tror, att vi i vårt eget land hafva så många intressen att bevaka, att vi icke böra lemna marknaden öppen för de utländska varorna. Det må vara sant att man ej kan begära af vederbörande, att de skola hafva reda på sakförhållandena i landets alla trakter; men säkert är, att i många orter, såsom i Småland, är förhållandet sådant, att om folket icke finge odla sin potatis, vet jag sannerligen icke hvad de skulle betala sina skatter med. I det län jag tillhör finnas för närvarande tre bränvinsbrännerier, som använda endast mais vid bränvinsbränningen, och allmogon der i orten har till följd deraf all möda att få sin potatis såld. Det är nog möjligt, att det är fördelaktigare för bränvinsbrännerierna att använda mais i stället för potatis; men jag får säga, att om vi gå vidare framåt på den sålunda beträdda vägen, skall det måhända ej dröja så länge, innan vi i vårt land få se allt flere och flere obeboeliga trakter. Jag hoppas, att den förevarande punkten måtte bifallas.

Herr Statsrådet Forssell: Jag är uppkallad till en mycket kort replik af den näst siste talaren. Han svarade på min fråga, att Norrköpings fabrikanter skulle vara benägna att betala 15 procent i tull på råvaran om de erhöle 15 procent tull på sitt fabri-

Tull å Mais.
(Forts.)

kat. Så vidt jag vet, finnes det högst få af Norrköpings fabriker, som icke hafva ett skydd af minst 15 procent; för många och de flesta af dem tillverkade artiklar uppgår skyddet till 20, 30, 40, 50 och kanske flera procent af varuvärdet. Således får jag, af hvad den ärade talaren sagt, draga den slutsats, att man på denna ort skulle vara benägen att draga 15 procent tull på råvaror. Jag hade icke väntat mig det.

För öfrigt ber jag helt kort få anmärka, att det är icke riktigt fattadt, att den Kongl. propositionen skulle innehålla något förslag om betäckande af räntan å statens skuld genom försäljning af kronans egendomar. De 500,000 kronor som efter den Kongl. propositionen skulle hemtas från försäljning af kronoegendomar, behöfva alldeles icke användas till att betäcka räntan på statens skuld, utan endast för att bidraga till amortering af densamma, det är förvärfvande af nytt kapital, hvartill jag ansåg, att de staten förut tillhöriga kapital kunde användas.

Herr Kockum: Då jag antecknat mig såsom reservant, så hade jag icke tänkt yttra mig, sedan Herr Finansministern så nyss uttalat sig i denna fråga. Men det var efter hans uppträdande en talare på elfsborgsbanken, som föranledde mig att begära ordet. Han yttrade, att det var endast, emedan Herr Finansministern icke kände till det svenska jordbruket, som han kunde så tala. Jag vågar nästan tro, att den ärade talaren på elfsborgsbanken icke känner till hvad det svenska jordbruket kräffer. Detta säger jag icke såsom något klander mot honom, ty då han är kunnig i så många andra ämnen, torde han icke hafva någon skyldighet att känna till äfven detta. Men då han säger, att den svenske mindre jordbrukaren skulle be- tagas möjligheten att odla potatis, så kan jag icke inse, hvad det kan hafva att göra med maisimporten. Ty äfven om här införas majs till vissa delar af landet, så tror jag icke, att den mindre jordbrukaren eller torparen kan blifva hindrad att odla potatis; han odlar hvad han behöfver för sig och möjligen sin närmaste granne.

Här yttrades af en talare till höger om mig, att det är hufvudsakligen för bränvinstillverkningen som maisen har blifvit införd. År 1877 infördes här i landet 200,434 kubikfot mais, deraf endast 70,000 användes till bränvinstillverkningen, resten till kreatursutfodring. Jag tror, att det är just ett fel, som vidlåder oss svenske jordbrukare, att vi icke veta att tillräckligt se vår ladugårds-skötsel till godo. Äro vi måna derom, så skola vi väl inköpa ett kraftfoder så billigt som möjligt. Om vi få kraftfodret fördyradt, så blifva också våra produkter af ladugården fördyrade. Som Herrarne känna, begagnas till utfodring oljekakor och vi få dem från Medelhafsländerna och Ostindien, men dessa blifva allt mer och mer förfalskade. Mais är deremot ett råämne som man icke så lätt kan förfalska och som endast fordrar någon större vana för att lemna ett gynsamt resultat. Här är sagdt, att i England har man till

utfodring af hästar icke med fördel begagnat mais. Jag tror, att det är misstag. Ett stort omnibussällskap i London finnes, som fodrat upp stora kvantiteter mais, hvaraf det skördat betydlig vinst. *Tull å Mais.*
(Forts.)

I detta märkvärdiga betänkande säger man här, att potatisodlingen skulle i vissa trakter upphöra. Men å sidan 49 säger samma Utskott, då det yttrar sig öfver Friherre Klinckowströms motion om införseltull på potatis:

»Uti sin ofta omförmälda motion föreslår Friherre Klinckowström, att *potatis* måtte åsättas en införseltull af 10 öre kubikfoten.

Då denna vara likväl otvivelaktigt utgör ett af vårt folks vigtiga födoämnen, hemställer Utskottet, som anser den under senare årtionden inom vår tullagstiftning tillämpade grundsats om tullfrihet för de oundgängligaste lifsförnödenheterna icke böra öfvergifvas.» o. s. v.

Således anser Utskottet här, att det vore nyttigt att potatisen blefve så billig som möjligt, och detta är ju ett sätt att få den billig. Jag tror äfven, att våra bränvinstillverkare icke behöfva vara oroliga.

Jag yrkar bifall till reservationen och afslag å Utskottets förslag.

Grefve Strömfelt: Jag beklagar, att Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet missuppfattat eller kauske icke uppmärksammat hvad jag yttrade. Jag sade nemligen, att Norrköpingsfabrikanter skulle på råvaran sannolikt betala 15 procent tull, om de på den *färdiga varan* finge ett skydd af 15 procent i öfverensstämmelse med Herr Carlsunds motion, som innehöll inregistreringsafgift på *alla* artiklar.

Hvad för öfrigt beträffar Kongl. Maj:ts proposition, så föreställer jag mig, att de amorteringar å statsskulden, som skola verkställas, blefvo förskrifna, då lånet kontraherades, och *då* var väl icke meningen att man, för att fullgöra denna förbindelse, någonsin skulle behöfva använda medel, som uppkomma genom att försälja statens fastigheter. Jag är i denna fråga icke öfverbevisad om att hafva haft orätt.

Herr Olsson: Jag ber att få i all vänlighet bemöta en granne här till venster och säga, att hans uppgift i afseende på förbrukningen af mais år 1877 är ett misstag, dels derföre att det är svårt att bestämma huru mycket som användts för utfodringen och för sprittillverkningen, dels ock hufvudsakligen derföre att jag beträffande denna användning har en alldeles olika uppgift.

Vidare ber jag att få anmärka i fråga om användningen af mais till utfodring för ladugården, att den konstaterade erfarenheten är den, att man icke med fördel kan använda mais, emedan man då icke får det fina smör, som har högsta priset i England.

Hvad slutligen beträffar omnibusbolagen i London och deras förbrukning af mais, så har den sista erfarenheten visat, att de blott

Tull å Mais. kunnat använda en del af denna vara och i stället användt hafre. (Forts.) Vidare anmärker jag, såsom ett bevis på detta förhållande, att 1880 den 31 Mars fans på lager i London 270,000 quarters hafre och endast 12,000 quarters mais. Detta är ju ett bevis derpå, att om de hade ett sådant bruk af mais, skulle de då hafva saknat denna tillgång, som för en sådan förbrukning vore nödvändig. Deremot har förbrukningen af hafre succesivt hvarje år stigit, så att den under de sista 30 veckorna utgjorde i London 60,478 quarters eller omkring 105,000 tunnor i veckan, då deremot maisförbrukningen till utfodring af hästar minskats den sista tiden.

Herr Kockum: Jag vill blott anmärka, att det är 70,000 *centner*, i stället för 70,000 kubikfot, såsom jag nyss nämnde, som år 1877 användts till sprittillverkningen här i landet. Hvad det beträffar, att man icke skulle kunna särskilja hvad som har användts till utfodring och till bränvinstillverkning, så finner man det uti de af Bränvinskontrollbyrån meddelade uppgifter angående bränvinstillverkningen i riket, och hvad som ej åtgått till bränvinsbränning, har naturligtvis begagnats till kreatursutfodring.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen yttrat, att derunder hade yrkats dels bifall till den förevärande punkten och dels att Kammaren, med afslag derå, måtte besluta, artikeln *Mais* fortfarande skulle vara tullfri; framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag derå och bibehållande af tullfrihet för den ifrågavarande artikeln, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller 57:de punkten i Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren punkten och beslutar, att artikeln *Mais* fortfarande skall vara tullfri.

Omröstningen företogs, och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—43.
Nej—53.

Den vidare föredragningen af Betänkandet uppskötts härefter till nästa sammanträde.

Anmäldes och bordlades Banko-Utskottets Utlåtande N:o 18, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om förhöjning af den för vaktmästarne vid Riksbankens hufvudkontor nu tillkommande aflöning; hvarefter beslöts, att detta Utlåtande skulle uppföras främst bland målen på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. nära 12 på natten.

In fidem
O. Brakel.
